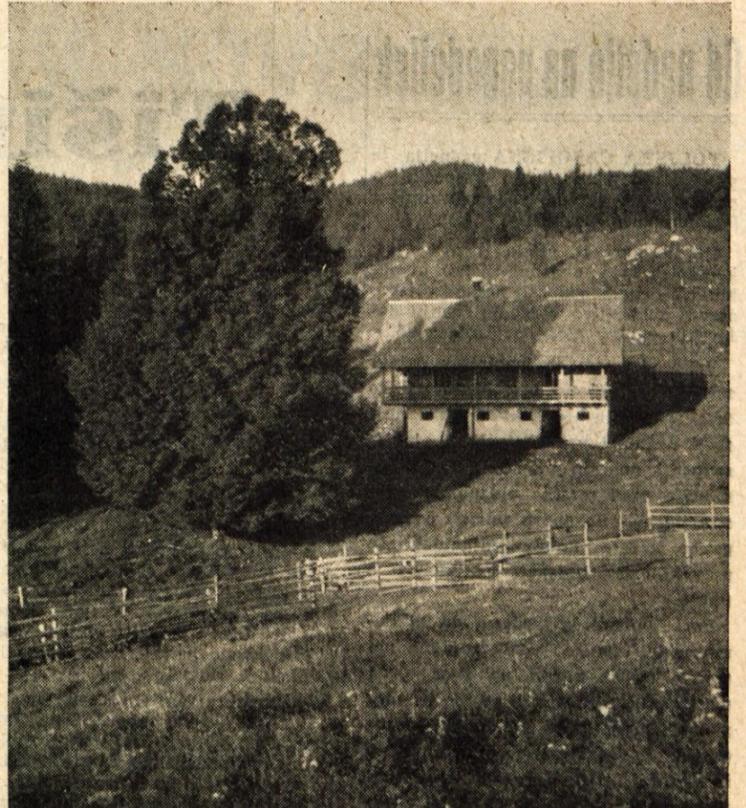

Glas Gorenjske

Glasilo SZDL za Gorenjsko

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina:
letna 600, pollet. 300, mesečna 50 din

Z redne letne skupščine OZZ

Poslovne zveze naj bodo odraz potreb

Ustanovljena je gospodarska poslovna zveza v Kranju

KRANJ, 30. junija.

Včeraj je bila v zgornji sindikalni dvorani skupščina Okrajne zadrugne zveze v Kranju, kateri so razen delegatov prisostvovali še podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertonec-Johan ter tajnik Glavne zadrugne zveze LRS Ivan More. Brž po skupščini OZZ pa je bila tudi ustanovna skupščina gospodarske poslovne zveze, ki bo imela svoj sedež v Kranju. Za predsednika OZZ je bil ponovno izvoljen dosedanji predsednik Tone Hafner.

Na dnevnem redu so bila kot običajno poročila upravnega odbora, nadzornega odbora in drugih organov Okrajne zadrugne zveze.

Iz poročila predsednika OZZ Toneta Hafnerja povzemamo nekaj ugotovitev.

Ko je govoril o politični in gospodarski vlogi kmetijskih zadrug je dejal, da je največji negativni pojav našega kmetijstva v tistih zadrugah, kjer je ta predmet izkoriščanja bodisi članstva in upravnega odbora KZ ali pa samih uslužbencev. Nekateri upravni odbori vodijo namreč namerno tako gospodarjenje z namenom, da bi imela zadruga ob koncu leta čim manj dobička. Politika cen do članstva zadrug je naperjena predvsem v škodo zadrug in to do take mere, da še najbolj uslužnostna trgovina tega ne bi mogla.

Negativni pojav je tudi v tem, da zadruga nimajo včlanjenih večine kmetovalcev na svojem področju, ali pa imajo z njimi tako slab stik, da nobena dejavnost razen potrošne trgovine, ne deluje. Prav v teh primerih je kontrola članstva nad uslužbenci zelo slaba in niso redki primeri, da posamezni uslužbenci bodisi ne vodijo računa o vseh potrebah kmetijstva, bodisi zapadajo celo v kriminal. dejanja. Take zadruga tudi trpijo veliko gospodarsko škodo ker nihče ne skrbi za izobrazbo kadrov in prav tako za pravo-

časno zamenjavo nesposobnih uslužbencev.

Okrajna zadrugna zveza je v preteklem letu dosegla precejšnje uspehe pri pospeševanju kmetijstva in socialistični preobrazbi naše vasi. Ti uspehi so zlasti vidni v živinorejji in mlekarstvu, kjer se je odkup mleka od leta 1953 povečal skoraj za 100%.

GOSPODARSKO POSLOVNA ZVEZA V KRANJU IN KMETIJSKO PROIZVAJALNE PODROČNE POSLOVNE ZVEZE

Po odmoru so delegati v istem sestavu prisostvovali ustanovnemu običnemu zboru gospodarsko-poslovne zveze, ki bo imela svoj sedež v Kranju.

V izvajanjih ing. Janeza Perovška o teh problemih smo zasledili, da bi gospodarsko-poslovna zveza združevala sedanja podjetja OZZ. Osrednje telo v tej gospodarski poslovni zvezi bi predstavljalo sedanje Trgovsko podjetje OZZ, v zvezo pa bi pritegnili še mešarska podjetja in druge.

Naloga gospodarske poslovne zveze bi bila predvsem v tem, da bi resnično vodila račun o potrebah kmetijskih zadrug na Gorenjskem, hkrati pa pripomogla, da tržni viški, ki se sedaj v zadrugah že pojavljajo, ne bi tiščali kmetu. Razen tega naj bi gospodarsko poslovna zveza tudi razbremenila OZZ, ki bi se v bodoče predvsem pečala s

pospeševanjem kmetijstva na Gorenjskem.
Drugo vprašanje pa so področne

TRAKTOR — »Atomska bomba« v kmetijstvu

kmetijsko-proizvajalne zveze. Te organizacije naj bi bile predvsem stvar samih zadrug. OZZ teh oblik združevanja v posameznih predelih Gorenjske ne bo vsiljevala. KZ, zlasti manjše, naj same predvidijo, ali je ustanovitev take kmetijsko-proizvajalne zveze utemeljena in potrebna za določeno področje ali ne. Naglica v teh primerih nikakor ni na mestu, kajti ustanavljanje takih zvez mora vsekakor temeljiti na vsestranski gospodarski analizi takega področja.

V razpravi o teh vprašanjih je bilo moč zaznati, da delegatoma pravi namen teh medzadrugnih teles, še ni popolnoma jasn. Zato bo treba še precej pojasnjevanja, da bi prav vsi dojel smotnost in gospodarsko utemeljenost ustanavljanja takih področnih kmetijsko-proizvajalnih zvez.

Sama zakonodaja bo predvidela ustanavljanje takih zvez. Vendar bo zlasti treba razčistiti vprašanje delavskega in družbenega upravljanja v takih zvezah. Prav tako pa tudi odnose tako med gospodarsko poslovno zvezo do OZZ in kmetijsko-proizvajalne poslovne zveze.

Na vsak način pa mora sama praksa pokazati, kaj in kje je pravilneje in smotrneje ustanavljati take zveze.

Ob koncu je bil izvoljen iniciativni odbor, ki naj bi spremljal probleme v zvezi z ustanavljanjem področnih kmetijsko-proizvajalnih poslovnih zvez.

Na Vodiški planini je kmalu po okupaciji zaživelo; tu so se začeli zbirati prvi ilegalci, partizani. Nedaleč severno od te planine je mali Gregorijevce, pod katerim so se sestali na konferenci 17. julija 1941 člani vojnih in partijskih komitejev kranjskega in jeseniškega okrožja. Konferenco je vodil Stanko Zagar, prisostvovali pa so ji tudi Tomo Brejc, Lojze Kebe, Gregorič itd. Tedaj so bili sprejeti važni sklepi v zvezi s pripravami za narodnoosvobodilno borbo na Gorenjskem. Določen je bil tudi dan za pričetek vstaje. 29. junija 1941 pa je bila blizu Vodic ustanovljena prva Jeloviška četa, ki je kasneje dobila ime Ilije Gregoriča. Se isti dan so borci s tovarišem Zagarjem zaprisegli, da bodo branili čast svoje domovine, pa čeprav bo treba žrtvovati svoja življenja.

4. julij - Dan borcev

Ob dnevu vstaje jugoslovanskih narodov

Letos poteka 15 let, ko je nemški fašistični škoren po izdajstvu oblastnikov stare Jugoslavije pogazil našo državo in s svojo vojaško silo, policijo in gestapom zagospodaril nad njo. Komunistična partija je na nevarnost nemške agresije opozarjala delovne množice Jugoslavije že več let prej, predvsem pa na delovanje pete kolone, ki je z vednostjo takratnih jugoslovanskih voditeljev pripravila teren za nemško okupacijo. Ker so bili razredni odnosi pri nas zelo zaostreni, zaradi težkega socialnega stanja delovnih ljudi, brezposelnosti, druginje, brezpravnosti, so se takratni voditelji v strahu pred svojimi lastnimi množicami rajši odločili za izdajo, kot da bi razpoložljive obrambne sile usmerili v obrambo domovine.

Komunistična partija je pod vodstvom tovariša Tita v tem odločilnem momentu krepko prišla vodstvo v svoje roke. Ko je Hitler že začel izvajati svoj osvajaški in uničevalni načrt, je pokazala množicam perspektivo — izhod iz nastalega položaja. Komunistična partija je na vsem ozemlju Jugoslavije začela povezovali vse rodoljube, brez ozira na politično opredeljenost in jim vlivala vero v svoje lastne sile.

4. julij 1941 je bil ta zgodovinski datum, ko je CK KPJ sprejel sklep, da je treba začeti z oboroženo borbo proti okupatorju. Ta sklep so s tega sestanka ponesli v vse dele Jugoslavije člani Centralnega komiteja in se je tudi takoj začel uresničevati. To nam dokazujejo vstaje v juliju širom Jugoslavije. Naši narodi so zaupali vodstvu Komunistične partije, ki jih je vodila

v težkih dneh NOB in jih s težkimi žrtvami pripeljala do zmage.

Nacionalna in socialna osvoboditev je sprostila vse ljudske sile naše države. Začeli smo urejati nove družbeno-ekonomske odnose, začeli smo oblikovati novega človeka, ponosnega na svojo zmago in dosežene rezultate. Naš človek se je zavedal, da je z zmago revolucije začel sam gospodariti z bogastvom naše zemlje, saj je odstranil vse tuje kot domače izkoriščevalce. Ker nismo takrat našli razumevanja za svoje težave nikjer v svetu, smo se morali zanesti na lastne sile. Začeli smo z lastnimi sredstvi ob velikih naporih in znoju obnavljati domovino in jo dvigniti iz zaostalosti.

Danes po 15 letih, odkar smo prišli za puške in po desetih letih, kar živimo v svobodi, lahko ugotovljamo, da naši napori niso bili zaman. Po zaslugi teh je močno porasla ekonomska baza našega gospodarstva, s tem pa se je utrdila gospodarska in politična neodvisnost. Delavski razred, podprt z vsemi progresivnimi družbenimi sloji naše zemlje, je izvojeval zmago, katero danes priznava ves napredni svet. Argumenti so tako močni, da teh uspehov ne morejo prezreti niti naši sovražniki.

Z našo borbo, socialistično izgradnjo, raste in se razvija tudi ljudska oblast in dobiva vedno večjo, množično osnovo. Organi delavskega in družbenega upravljanja vodijo celotno naše družbeno življenje. Na sto in sto tisoče državljanov naše socialistične domovine sodeluje danes v reševanju problemov našega gospodarstva, prave, zdravstva itd. Razvija se borba za večanje produktivnosti dela tako v rudarstvu, industriji, kmetijstvu, obrti itd. in s tem borba za dvig življenjskega standarda našega delovnega človeka.

Ko pogledamo v preteklost 15 let, ugotovimo, da se od tega pomembnega datuma zelo hitro odmikamo. Spričo pestrosti dogodkov včasih tudi pozabljamo na življenje v stari Jugoslaviji, ko smo bili sužnji tujih in domačih kapitalistov. Dolžni smo, da o tem na vsakem koncu seznanjamo predvsem našo mladino, ki ne ve, kakšni so bili družbeni odnosi v tistem času, to je v času kapitalističnega gospodarstva, ko je bil delovni človek brez pravic. Vse to nas navaja k temu, da za vsako ceno čuvamo pridobitve naše NOB in ljudske revolucije, v svesti, da je tu garancija vedno boljšega življenja delovnih ljudi.

Ob prazniku vstaje jugoslovanskih narodov smo trdno odločeni še z večjo vnmom nadaljevati začetno pot po smernicah, ki nam jih nakazujejo naša partijska in državna vodstva. Preteklih 15 let nam kaže, da so bili ti uspehi doseženi z vso materialno in moralno podporo vodstvu, s tovarišem Titom na čelu. Dokazali smo že, kaj lahko napravi majhna država, če je enotna in če je prepričana v svoje lastne ustvarjalne sile. Zato ključem smelo naprej, k novim in novim zmagam!

IVAN BERTONCELJ - JOHAN

»Lada« gostuje na Primorskem

V sredo, 4. julija bo v Zadrugnem domu na Primorskem nastopil ansambel narodnih plesov in pesmi Hrvatske »Lada« iz Zagreba. Ta plesna skupina nastopa doma in v tujini z velikimi uspehi. 1954. leta je »LADO« na mednarodnem tekmovanju v Llagollenu dobil prvo nagrado. Ansambel tudi redno sodeluje na kulturnih festivalih v Opatiji, Puli, Ljubljani in Dubrovniku. Publika ga povsod navdušeno sprejema. Glasba, noše in plesi, ki jih zbor izvaja, so verna slika ljudske folklorne. Kdoroli je do sedaj videl njegov program, ne more pohvaliti odlične izvedbe pesalcev, pevcev in muzikantov. Upamo, da bodo tudi na Primorskem doživeli lep sprejem.

Rako bodo počastili „Dan borcev“

V Kranju bodo krajevne organizacije SZDL in ZB NOV, skupno z ostalimi organizacijami proslavile »Dan borcev« s polaganjem vencev pred spomeniki in spominskimi ploščami padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Temu bodo sledile slavnostna akademija s koncertnim programom, pionski nastop, razne športne prireditve, predvajanje filmov na prostem in za zaključek še gostovanje zborov narodnih plesov in pesmi »LADO« iz Zagreba.

Na Bledu bodo priredili družabni večer borcev s kulturnim programom.

Na Jesenicah bo na predvečer slavnostna akademija in družabni večer. Sledil bo izlet borcev združen z obiskom partizanskih krajev.

V Radovljici bodo počastili praznik s polaganjem vencev, z akademijo, zborom in družabnim dnevom.

Tudi po ostalih krajih Gorenjske bodo počastili ta dan z akademijami, zbori borcev, s polaganjem vencev na grobove padlih borcev in talcev ter raznimi kulturnimi in športnimi prireditvami. Ponekod bodo odkrili spo-

minske plošče in spomenike padlim talcem. Na predvečer praznika bodo po vsej Gorenjski goreli kresovi.

Odkrijte spomenika v Lescah

Lesce, 1. julija.
Danes so v Lescah na kraju, kjer so že pred 10 leti zgradili skromen spomenik, odkrili novega. S spomenikom so se hoteli vsaj delno oddolžiti prvim žrtvam in talcem, ki so padli v Lescah in bližnji okolici. Vsi prvi talci so žrtvovali svoja življenja 4. 9. 1941 in so tako postali prve žrtve fašizma. Spomenik je odkril predsednik občinskega odbora Zveze borcev Radovljica Miro Koman, predsednik občinskega odbora Jakob Eržen pa je kratko orisal začetke prvih uporov v Lescah in okolici. »Vsem nam mora biti jasno, da moramo najskrbneje čuvati ta spomenik naših žrtev. Mora nam biti v opomin in vzpodbudo k še večjim podvigom«, je zaključil Eržen. Slavnosti se je udeležil tudi podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertonec-Johan in predsednik SZDL Radovljica Franc Jere.

Tišina pred hajko

Po sledovih jelovške ofenzive

9. september je v zgodovini gorenjskega partizanstva pomemben datum. Na ta dan je na Lipniški planini padel španski borec in narodni heroj — komandant prve grupe odredov Jože Gregorčič ali po partizansko Jože Gorenjc. Danes pričobujemo nekaj spominov na te dogodke, od JANEZA LUSINA - MALIJA.

POLJSKA ČASOPISNA agencija je včeraj objavila uradno sporočilo o podrobnostih nereda, ki je izbruhnil v Poznanju na Poljskem.

Do neredov je prišlo zavoljo tega, ker so delavci tovarne »Zispo« in nekaterih drugih pokazali nezadovoljstvo zaradi zakasnitve v izpolnjevanju delavskih zahtev glede zvišanja plač.

Vzlic ukrepom za izpolnitev delavskih in uslužbenskih zahtev pa so delavci in uslužbenci, ki so jih nahujskali nekateri provokatorji, 28. junija zapustili delo in organizirali demonstracije pred mestno občino. Demonstracije so bile sprva mirne, pozneje pa so začele skupine organiziranih provokatorjev hujskati udeležence k upor.

Prvi spopadi in poskusi, da bi demonstranti nasilno vdrl v javna poslopja, so se začeli na bregu pred mestno občino. Napadli so mestni magistrat in poslopje poljske Delavske partije. Provokatorji so se ravnali po že vnaprej napravljenem načrtu. Mnogi delavci so se jim sicer skušali upreti, medtem ko so ti provokatorji v tolpah razbijali in vlamjali.

V teh neredih je intervenirala poljska armada, miličniki in organi javne varnosti, ki so provokatorje obkolili in upostavili red.

Poročilo pravi, da je bilo v teh neredih ubitih 38 ljudi, ranjenih pa okoli 270.

Današnji varšavski radio pa poroča, da je v Poznanju že popolnoma vzpostavljen red in obnovljen promet.

V uradnem sporočilu predsednika vlade Jozefa Cirkiewicza je razvidno, da krvavi dogodki v Poznanju ne bodo zadržali niti oslabili naporov vlade in partije za demokratizacijo življenja v deželi, za razvoj gospodarstva in kulture in za hitrejšo zboljšanje pogojev delovnih ljudi.

PREDSEDNİK ZDRUŽENIH držav Amerike Dwight Eisenhower je davi zapustil bolnišnico, v kateri se je zdravil več kot tri tedne. Njegovo zdravstveno stanje se je znatno izboljšalo, tako da ne bo več potreboval posebne nege. Predno bo ponovno prešel državniške posele, bo verjetno prebil dva tedna v svoji rezidenci v Getisburgu.

V NEKATERIH JUŽNOAMERIKIH mestih prebivalstvo drugih ras še vedno bojkotira avtobusne družbe, ki uveljavljajo rasno diskriminacijo. Spričo bojkota sta morali dve družbi že ustaviti poslovanje.

Bilo je v prvih dneh septembra 1942. leta, jelovška četa si je po zadnji avgustovski ofenzivi, v kateri je padlo 9 tovarišev, komaj dodobra odpočila. Sovražnik pa ji ni dal miru. Nenehno je zasledoval njene akcije in premike. — Letalci so že nekaj časa opazovali vse območje Jelovice od Bohinja do Kropce.

Naše taborišče je bilo takrat globoko v planini pri tako imenovani »ta veliki bajti« za Psom. V Soteski smo v tistih dneh požgali veliko žago, Poključka četa pa je obračunala z denunciantji v Nomenju.

6. septembra proti večeru smo se premaknili v novo taborišče na Ratitovcu. Tam smo se sešli s Škofjeloško in Poključko četo. Naslednji dan smo se odpravili v Zgornje Dane po hrano. Bili smo izdani in Nemci so nas pričakali skriti po hišah. Komaj se je četa prikazala v vasi, že je začelo grmeti izpod stréh. Akcija je kljub temu uspela in še isto noč smo se vrnili na Ratitovec.

Da nas ne bi odkrili, so se naše čete tedaj razšle. Škofjeloška je na Sori mimogrede požgala dva mostova, Poključka pa je napravila akcijo v Bohinju. Jelovška četa s štabom prve grupe odredov se je tudi premaknila in si uredila taborišče na Pašnem vrhu, v bližini vojaške ceste, ki pelje na Ratitovec. Nameravano akcijo v Selško dolino so nam preprečili Nemci. 8. septembra proti večeru je privozilo po vojaški cesti do Jasenovca kakih 70 kamionov nemške policije. Sprva smo mislili, da so prišli po drva. Komandant Gregorčič in komisar Stefan sta takoj odšla na ogled in ugotovila, da se pripravljata nova hajka. Večerje tisto noč nismo kuhali, ker bi ogenj utegnil odkriti naše položaje. Četa je dobila ukaz, da v zgodnjih jutranjih urah neopaženo zapusti taborišče. Okoli treh smo v največji tišini s šepetom podirali šotore, pospravili svojo prtljago, pokrili z vejami ognjišče in odšli.

Pot nas je vodila preko »Potstana« v dražgoško grapo, in čez Dražgoško goro na Jelovico. Ko smo prečkali pot iz Dražgoš na Rovtarico, je na začetju kolone nenadoma zapel mitraljez in ramil mitraljezca Staneta. Spoznali smo, da so Nemci zasedli vse važnejše poti. Cilj našega pohoda je bil, da se prebijemo nekam za Radovljico in se na ta način izognemo nepotrebnim žrtvam. Sovražnik je bil mnogo moč-

nejši od nas. Sli smo pod Visokim vrhom, skozi Graben do Partizanskega vrha, med potjo pa so nas neprestano spremljali bolj ali manj oddaljeni glasovi Nemcev. Enkrat smo jim postavili celo zasedo. Na Partizanskem vrhu je četa dobila ukaz za počitek. Odšel sem nazaj pomagat ranjenemu mitraljezcu Stanetu, ker sem še kot pastir dobro poznal vso Jelovico. Staneta, Čedota in Čirota, ki sta ga podpirala, sem našel kakih tisoč metrov za nami pri majhnem potočku. Tam smo ranjenca umili in previli. Ob našem prihodu je bila četa že pripravljena za pohod.

Ko smo se začeli spuščati na sedlo med Partizanskim vrhom in Turnom, smo zaslišali dva strela iz brzostrelke. Pozneje sem zvedel, da to niso bili Nemci, ampak nas je le Vinko Hafner hotel opozoriti, naj bomo previdni. Pot smo nadaljevali v največji tišini, ki je bila partizanom kaj dobro znana pred hajko. Nenadoma se nam je vsula v hrbet toča krogel iz brzostrelke. Stekli smo naprej. Nemci so nas s tem rafalom prisilili na umik v smeri njihove močne zasede. Prevara jim je uspela. Znašli smo se v obroču. Poskušali smo se prebiti skozi Kravji potok, pa nas je odbil močan sovražni ogenj iz grebena Mošenjske planine. Odločili smo se, da prebijemo obroč v smeri Lipniške planine. Pri tem poskusu je padlo največ naših. Partizan Skala iz Podnarta je bil zadet v glavo in smrtno ranjen so obležali še mnogi drugi. Tu je padel tudi naš tehnik Fedor. Nekoliko dalje sem videl, kako komandir Polde in mitraljezec Tonček pomagata težko ranjenemu Gregorčiču. Tudi sam sem se jima pridružil. Gregorčiča smo dobro maskirali in ga poskušali skriti v vodni jarek. Nemci so bili oddaljeni komaj 50 metrov. Jaz sem ostal najdalje pri Jožetu, zato mi je rekel: »Mali, dobro je, sedaj pa pojdi, da vsaj ti ostaneš živ.« Hitro sem se umaknil na majhen grič, kjer sem našel Poldeta, komisarja Stefana, starega partizana Maksa in še enega tovariša. Ostali del čete se je umaknil v drugo smer. Ostali smo torej le še štirje. Zraven mene je kmalu padel tudi komandir Polde s Križne gore. Ko je to videl Stefan, je ukazal, naj vsi ležemo in si poiščemo primerne zaklone, kjer nam Nemci do zadnjega ne bodo mogli blizu. Stefan mi je po tej ofenzivi dejal, da je imel pripravljen za Nem-

ce še zadnji rafal in metek za sebe. To misel je hitro opustil. Bilo mu je šele 17 let in zaželel je življenja. Dejal sem mu, da odlično poznam Jelovico in da grem naprej za vodiča. K sreči smo izbrali pravilno smer in se prebili do Dražgoške gore. Še enkrat smo prišli v stik z Nemci. To pot smo se srečali v trimetrski razdalji. Rešil nas je samo močno zaraščen smrekov gozd, v katerem smo se lahko poskrili. Stefan je bil utrujen, zato mi je dejal, naj si ogledam teren. Odšel sem in se nenadoma znašel tik pred sovražnim vojakom. Obadva sva bila iznenadena in obadva sva se umaknila. On k svojim, jaz k svojim. Srečno smo obšli zasedo in se spustili v Dražgoško goro. Pri Lipniški planini so še vedno grmele strojnice.

V tem področju smo se počutili bolj varne. Pot nas je vodila preko Pavelnovega premsa, Jazbenka in Zapučkla. Tu nas je dohitela noč. — Noč po strašnem dnevu, ki je ne bom nikoli pozabil. Sredi jelovških gozdov je tisti dan padlo 25 naših tovarišev, 8 ujetih pa je bilo prav tako zapisanih smrti. Nad Zapučklem smo poslušali Nemce, ki so delali bunker iz kamnja. Bilo jih je strah, kajti partizani so tiho prihajali in prav tako tiho odhajali. Bili so na pragu Dražgoš, kjer je našel grob marsikateri sovražni vojak. To zasedo smo neopaženo obšli in se pri Markovem vrhu spustili v grapo. Ker so Nemci grapo stalno nadzorovali, smo morali ostati tam 2 dni.

Opazili smo, da ni več toliko patrol,

zato sva se s Stefanom odpravila v Podlonk k zlati rezervi. Tako smo takrat imenovali Brsničarja. Imela sva namen poiskati zvezo z ostalimi partizani in vzeti nekaj hrane za ranjenega Gregorčiča.

Mislim, da je bila nedelja, ko sem se z dvema tovarišema odpravil na Jelovico iskat Gregorčiča. Sli smo v smeri Lipniške planine. Poti so bile zelo pohojene, po čemer smo skleпали, da je bilo tam veliko vojske. V gozdovih je bil tiho in vsepovsod smo se srečavali s sledovis trašne ofenzive. Ko smo prišli do mesta, kjer je ležal ranjeni Gregorčič, smo našli tam samo nekaj krvi. Partizani smo ljubili junaškega komandanta.

Padlim so sovražniki zažgali obleko in njene ostanke smo opazili pri ognjišču. Poleg njega je ležala napol izgoreta pipa za tobak. Spoznal sem jo. Bila je last Poldeta, komandirja naše čete. Nekoliko vstran sem zagledal naš radio aparat ves razbit. Čeprav je bila mrtva tišina, kakor pred hajko, mi je v ušesih še vedno odmevalo grmenje min in žvižg krogel.

Nenadoma je spet zapela brzostrelka. Nemci, oblečeni v kratke hlače in rjave srajce »Hitlerjugend« uniform so nas prevarili. Ubili so Pesjakovega iz Kranja, ki je mislil, da so naši. Ostali smo se umaknili preko Lipniške planine. Na livadi je še vedno ležalo 25 padlih partizanov. Še enkrat so nas napadali poskušali prestreči, vendar nam je uspelo srečno prebiti se preko Jelovice do Vodiške planine.

Začasno - stojnica

Kranj, 30. junija.

Na podlagi sklepa, ki so ga sprejeli odborniki ObLO Kranj na svojem zadnjem zasedanju, da naj Svet za trgovino čimprej pregleda vse možnosti za ustanovitev samostojne prodajalne državnih kmetijskih posestev, so se med tednom sestali zastopniki državnih kmetijskih posestev z območja kranjske občine in direktor gosposkičnega podjetja »Sadje« iz Kranja. Ude-

leženci posvetovanja so prišli do zaključka, da verjetno takoj ni možno odpreti lastne prodajalne državnih kmetijskih posestev (prostor za trgovino jim je sicer dalo na razpolago gosposkično podjetje »Sadje«), ker za letošnje leto posvetva niso v tem smislu planirala svojih pridelkov in ker je za uresničitev te zamisli potrebno dalj časa in večjih priprav. Sprejeli pa so sklep, da naj državna kmetijska posvetva takoj dobe samostojno stojnico nekje v Kranju. Stojnico jim je odstopilo »Sadje«, Svet za trgovino pri ObLO Kranj pa bo v zvezi s tem uredil še vse potrebno.

POZIV HIŠNIM POSESTNIKOM IN UPRAVITELJEM HIŠ NA OBMOČJU OBČINE KRANJ

Pozivamo vse hišne posestnike in upravitelje hiš, da v dneh državnih praznikov izobešajo državne zastave. To velja tudi za občinski praznik občine Kranj.

ObLO Kranj

Bohinjski teden od 1. do 8. julija

TRADICIONALNA KMEČKA OHČET

Bohinjska Bistrica, 30. julija. Za šestdesetletnico svojega obstoja prireja Turistično društvo v Bohinju v dneh od 1. do 8. julija »Bohinjski teden«. V nedeljo, 1. julija bo v hotelu Bellevue ob 10. uri slavnostna seja društva. Ves teden bodo domačini po vseh bližnjih vaseh lahko poslušali predavanja spremljana s filmom o kmetijstvu, živinoreji in turizmu. Razen tega bodo v teh dneh tudi druge prireditve: tamburaški in pevski koncert, folklorni nastopi, telovadne in športne prireditve. V soboto, dne 7. julija zvečer pa bo pri Sv. Janezu bohinjsko vasovanje. Višek in zaključek tedna bo v nedeljo 8. julija popoldne kmečka »ohcet« s sprevedom in drugimi svatbenimi obredi. Je.

LJUDJE IN DOGODKI

MESECI PLODNIH STIKOV

Neposredni stiki med državniki so v mednarodnih odnosih učinkovito sredstvo za najlažjo izmenjavo gledišč in mnenj o perečih meddržavnih vprašanjih, odpirajo pa tudi poti k mnogim prijateljskim sporazumom, medsebojnemu razumevanju in sodelovanju.

Videti je, da se je po dolgih letih medsebojnih trenj, nezaupanja in lokalnih oboroženih obračunov, ki so v sebi nosili iskre svetovnega požara, vendarle izkristaliziral skupni interes — želja po miru.

Da bi dosegli ta cilj, so državniki vseh pomembnejših dežel začeli s politiko neposrednih stikov. Stari diplomatski kanali in zveze niso več dovolj učinkoviti. Diplomacija je dobila še bolj določeno vlogo tehničnega aparata, čigar dolžnost je, da pripravi in omogoči takšna snidenja.

Lanska ženevska konferenca zastopnikov velesil je začela obdobje »visoke diplomacije«, obdobje, v katerem so poslani in veleposlaniki le svetovalci šefov držav in vlad ter njihovih zunanjih ministrov na številnih in pomembnih razgovorih.

Kaže, da je politična klima letošnje pomladi in poletja izredno ugodna za takšne politične pogovore in potovanja. Zlasti je aktivna bilanca poslednjih mesecev.

Komentatorji svetovnih časopisov še niso pozabili obiska Bulganina in Hruščova v Londonu, ko je že predsednik Tito s svojimi najozjim sodelavci obiskal Francijo. To potovanje je brez dvoma okrepilo mir v Evropi. Zakaj, razen razgovorov o medsebojnih odnosih, so tam razpravljali tudi o splošni svetovni situaciji, kakor tudi o novih spremembah v Sovjetski zvezi po Staljinovi smrti.

Razgovori med francoskimi in jugoslovanskimi državniki o dejanskih spremembah in resnično novi politiki Sovjetske zveze, so bili toliko bolj pomembni za Francoze zaradi njho-

vega srečanja v Moskvi s sovjetskimi državniki nekaj dni po Titovem odhodu iz Francije. Za Francoze so bile dragocene jugoslovanske izkušnje in ocena situacije v Sovjetski zvezi.

Kmalu za tem je sledil sestanek med Guy Molletom in Adenauerjem, na katerem je francoski premier seznanil šefa Zahodne Nemčije s potekom razgovorov s sovjetsko vodilno ekipo. Adenauerja je posebno zanimalo stališče Sovjetske zveze do nemškega vprašanja. Pri interpretaciji moskovskih razgovorov je prišla na dan tudi domnevna izjava, ki jo je, kot trdi Adenauer, dal Nikita Hruščov francoskim voditeljem, češ da je boljše imeti 17 milijonov Nemcev v »sovjetskem bloku«, kot pa 70 milijonov Nemcev v zedinjeni, čeprav neutralizirani Nemčiji. Ta izjava je povzročila precej burje v zahodnonemških krogih. Sicer jo je službena sovjetska časopisna agencija TASS demantirala; po TAAS-u je sovjetski voditelj le ponovil znano sovjetsko stališče do Nemčije, ki ga je že prej sporočil nemškemu kanclerju Adenauerju, ko je ta lani septembra obiskal Moskvo na čelu vladne delegacije Nemške zvezne republike.

Ne glede na nesporazum okrog Hruščovljeve izjave pa je jasno, da je kancler Adenauer ostal na svojem starem stališču o evropski politiki, in o odnosih med Vzhodom in Zahodom. Da svoje koncepcije ni spremenil niti za las, ali jo vsaj poizkušal prilagoditi novi situaciji, je dokazal ob svojem obisku v Združenih državah Amerike. Adenauer ni pristavil niti enega kamenčka mozaiku mednarodnega zaupanja in razumevanja, ki ga šele sestavljajo. S svojimi izjavami o združitvi Nemčije v okviru integrirane Evrope, o potrebi daljnjega oboroževanja in o tem, da ni nobenih kvalitativnih sprememb v odnosih Sovjetske zveze do ostalega sveta, tega tudi ni mogel storiti. V mozaiku miru pa bi bile nemške barve prav gotovo dobrodošle.

Popolnoma drugačen je bil obisk francoskega zunanjega ministra Pineauja v ameriški metropoli. S svojo mislijo, za katero pravijo, da je v njej govoril edinole Pineau, Dulles pa ga je samo poslušal, je francoski zunanji minister poizkusil oceniti sedanji razvoj dogodkov, zlasti na Vzhodu in določiti stališče, ki naj ga zavzemajo zahodne dežele do teh dogodkov in sprememb — zlasti tistih iz zadnjega leta.

Tudi vprašanju kolektivne varnosti in Severno-atlantskemu paktu se niso izognili. Američani so zopet slišali že znano francosko stališče o NATO-ju, češ, da ga je treba razvijati v novo smer — ne samo vojaško, temveč tudi v politično in gospodarsko sodelovanje.

Ameriški molk nasproti novi francoski politični koncepciji diktira predvsebna kampanja za novega predsednika ZDA. Razumljivo je, da v takšni situaciji Združene države ne morejo storiti nobene resnejše geste, ki bi bistveno spremenila njihovo zunanjo politiko.

Nekako istočasno se je tudi predsednik Tito ponovno podal na svojo mirno pot. Obiskal je Sovjetsko zvezo in Romunijo in povsod naletel na izredno priščen sprejem. Podpisani deklaraciji v Sovjetski zvezi, ki temeljita na lanskoletni beograjski deklaraciji, ugotavljata, da imata obe vladi in obe partiji enaka gledišča na važna vprašanja odnosov med državami, med partijami in na druga vprašanja mednarodne politike. Enako je tudi z deklaracijama podpisanimi med Jugoslavijo in Romunijo.

S Titovim obiskom v Sov. zvezi in Romuniji, seznam obiskov vodilnih državnikov še ni končan. Kmalu po prihodu jugoslovanskih gostov v Sovjetsko zvezo je Sepilov odšel na svoje prvo potovanje na Bližnji in Daljni Vzhod, kot novi šef sovjetske diplomacije. S tem obiskom je Sovjetska zveza dala poudarek politični podpori arabskim narodom. Gospodarsko- tehnična pomoč, ki jo je Sovjetska zveza sklenila nuditi arabskim deželam, naj bi bila vidna manifestacija novih politič-

nih koncepcij Sovjetske zveze tudi v tem delu sveta.

Razen Egipta, Libanona in Sirije, bo Sepilov obiskal še Izrael in Grčijo. S potovanjem v Izrael skuša Sepilov razpršiti sum, da Sovjeti s svojo politiko na Bližnjem in Srednjem Vzhodu spodbujajo arabske dežele k nacionalizmu.

Obstaja tudi mnenje, da bo obisk Sepilova v Atenah prispeval k temu, da se Grčija v svoji politiki nagiba k nevtralizmu. Takšna orientacija bi vsekakor vplivala na komplicirano ciperško vprašanje, ki se je zadnje dni, kot je videti, vendarle premaknilo z mrtve točke.

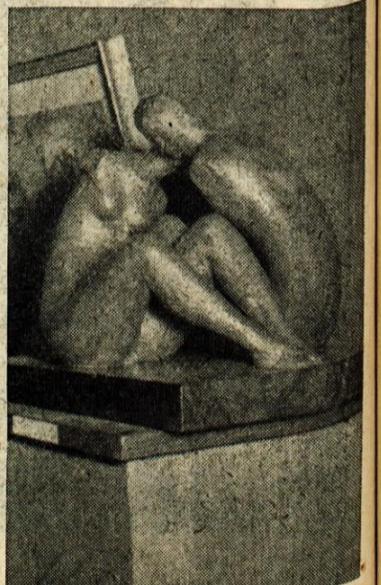
Prav ta Vzhod, za katerega Sepilov in sovjetska zunanja politika kažeta tolikšno zanimanje, Moskvi ne bo ostal dolžan.

Saj obiski jemenskega prestolonaslednika, princa Fejsala iz Saudijske Arabije, iranskega šaha, predsednika Indonezije Sukarna in predsednika Naserja pričajo, da ne gre samo za kurtiozne obiske, temveč, da se zastopniki teh azijsko-afriških dežel želijo resno pogovoriti z voditelji Sovjetske zveze o vprašanjih, za katera imajo skupen interes.

Te dni se pripravljata na potovanje tudi veliki državnik, predsednik indijske vlade Djawaharlal Nehru. Na svojem krožnem potovanju bo obiskal London, Pariz, Bonn, Kairo, prestolnice nekaterih drugih arabskih držav na Srednjem Vzhodu, Washington, Beograd in Atene.

Verjetno bo Nehru odšel najprej v London, kjer bo prisostvoval konferenci predsednikov vlad britanske skupnosti narodov — Commonwealtha. Tu bo z ostalimi državniki razpravljal o najvažnejših mednarodnih dogodkih, brez dvoma tudi o novi sovjetski zunanji politiki, kateri gre velik delež za zboljšanje atmosfere, zlasti med velesilami. Enako važen bo tudi obisk predsednika Nehruja v Washingtonu.

Mi Jugoslovani bomo imeli posebno priložnost, da spet pozdravimo dragega gosta iz prijateljske Indije, ki se bo že v tretjič sestal s predsednikom Titom. Razgovori voditeljev obeh neodvisnih držav, ki imajo skupne cilje in interese in ki so protagonisti politike aktivne koeksistence, bodo vsekakor uspešni. M. K.

Boris Sajovic: POLJUB (terakota)

V petek, 29. junija je bil v Kranju ustanovni občni zbor Kluba likovnih delavcev Gorenjske, po zboru pa je bila v Prešernovem muzeju odprta razstava del gorenjskih slikarjev in kiparjev, ki bo trajala do 10. julija. Obširnejše poročilo o zboru in razstavi sledi v prihodnji številki našega lista.

Avto moto dirke na Jezerskem Drznost je določala zmagovalce

V NOVO SEZONO

Jezersko, 1. julija.
Danes je priredilo AMD Kranj medklubske gorske dirke na Jezersko. — Borbe za najboljši čas dneva se je udeležilo 43 tekmovalcev iz Ljubljane, Kranja, Trziča, Nove Gorice, Trbovelj, Celja, Hrastnika in z Reke.

Proga je bila dolga 3700 m. Številni zavoji in napetost ceste so zahtevali od tekmovalcev dokajšnjo mero spretnosti in drznosti, od strojev pa veliko zmogljivost.

Mnogo zanimanja je vzbudil start rolerjev, ki so se tudi na najstrmejših delih ceste dobro odrezali. — Posebno pozornost in simpatije velikega števila gledalcev vzdolž proge — bilo jih je preko 5000 — je vzbudila startna številka 17 — 23-letna Mara Bratina — članica AMD Nova Gorica. Najboljši čas dneva 3,27.2 je dosegel Karel Ličen s sovozačem Nikom Mat-

jažem na motorju s prikolico HRD.

Rezultati:

Motorji 125 ccm: 1. Ivan Podekar, Trzič, DKW — 3,56; 2. Peter Mrak, Ljubljana, DHW — 3,56,1; 3. Franc Bajželj, Kranj, Puch — 4,12,4; 4. Mara Bratina, Nova Gorica, Augusta 4,19,2.
Rolerji 125 ccm: 1. Rajko Cankar, Kranj, Lambretta — 4,29,3; 2. Ivan Nembec, Ljubljana, Puch — 4,35,1.

Motorji 250 ccm: 1. Edo Čuden, Ljubljana, Puch — 3,32,1; 2. Hinko Simenc, Ljubljana, Puch — 3,37,2; 3. Alojz Drganc, Ljubljana, Puch — 3,52,2.

Motorji 350 ccm: 1. Dolorenzo Edo, Ljubljana, Puch 250 ccm — 3,30,2; 2. Bivic Mirko, Trbovlje, Matchless — 3,30,2; 3. Emil Trampuž, Ljubljana, AJS — 3,38.

Motorji 500 ccm: 1. Janko Draksler, Hrastnik, FN — 3,31,3; 2. Emil Trampuž, Ljubljana, AJS — 3,39,2; 3. Miro Golobič, Kranj — 3,47,2.

Prikolica 500 ccm: 1. Polde Strle,

Ljubljana, Norton — 3,45,2; 2. Stefan Naš, Celje, BMW — 3,55,1.

Prikolice nad 500 ccm: 1. Karel Ličen, Kamnik, HRD — 3,27,2.

Avtomobili do 1300 ccm: 1. Dušan Malerič, Reka, Porche — 3,37,3; 2. Zvone Kren, Reka, Fiat — 3,55,3.

Avtomobili nad 1300 ccm: 1. Černe Jure, Trzič, BMW — 3,35; 2. Dušan Malerič, Reka — 3,38,4; 3. Milovan Rodica, Reka, Alfa Romeo — 3,47.

Prireditve za prireditvijo

Planinsko društvo Trzič je meseca junija priredilo uspešen izlet na Nanos na Notranjskem nad Vipavsko dolino. Izleta se je udeležilo 23 planincev, od katerih je bil najstarejši star 70 let. Na povratku so udeleženci obiskali tudi Predjamski grad in Postojnsko jamo.

Še ta mesec pa nameravajo člani Alpinističnega oddelka obiskati 2155 m visoki Prenj v Hercegovini. Tako mislijo tudi trziški alpinisti sodelovati pri raziskovanju in spoznavanju na-

ših južnih gorstev, ki jih doslej še prav malo poznamo. Alpinistične odprave v naša južna gorstva podpira in propagira Planinska zveza Slovenije, in prav je tako, zakaj ne bi naši planinci najprej spoznali vse vrhove v naši domovini in potem šele šli v zamejstvo.

Meseca julija ali avgusta pa bo Planinsko društvo organiziralo drugi letošnji skupinski izlet čez Vrščic in Bovec na Mangart v Julijskih Alpah. Mangart je med najlepšimi gorami Julijcev in slovi po razsežnem razgledu.

Prav tako pa so trziški planinci tudi na svojem področju zelo delavni. Obnavljajo in izpeljujejo markirana pota, tako da bodo Dobruča, Kofce in Storzkič čim lažje dostopni. Tudi postojanke s pomočjo ljudske oblasti obnavljajo in izpopolnjujejo. **ACO**

skega plavanja. Kranjčani so bili Ljubljančanom vedno trd oreh in zato so se za to srečanje še posebej pripravili. Ljubljančani so bili do sedaj še vedno zmagovalci in so tudi to pot favoriti. Ne smemo pa pozabiti na kvaliteto kranjskih plavalcev, ker še nikoli v zadnjih letih niso igrali podrejene vloge. Letos je ekipa še nekoliko močnejša, saj je ojačana z Zrimškom, ki že celo leto trenira v Kranju.

V nedeljo pa bo v Kranju prvi dvoboj v okviru slovenske lige. Kranjčani bodo sprejeli v goste ekipo Kamnika, s katero so imeli tudi vedno težave, vendar se je že lani videlo, da so Kranjčani le boljše moštvo. Plavalci bodo po novih propozicijah, ki so določene za slovensko ligo. Vsak plavec bo smel nastopiti le dvakrat dnevno. Nastopiti bosta morali od vsa-

MLADINSKO PRVENSTVO LRS V KOŠARKI

V četrtek in petek je bilo v Ljubljani mladinsko prvenstvo Slovenije v košarki. Nastopilo je 6 moštev iz Maribora, Ljubljane in Kranja. Vsa moštva so bila zelo borbeno, medtem ko so tehniško zrelo igro pokazala le nekatera. Ze po prvih srečanjih smo lahko sklepali, da se bo borba za prvo mesto vodila med »Olimpijo« in »Ljubljano«. Tekma med tema ekipama je bila tudi najbolj zanimiva.

Rezultati, ki so jih dosegli Kranjčani: Ljubljana — Triglav 51:17, Triglav — Branik 43:39, Odred — Triglav 38:36, Maribor — Triglav 41:26, Olimpija — Triglav 52:24.

Vrstni red moštev: 1. Olympia 10, 2. Ljubljana 8, 3. Maribor 6, 4. Branik 2, 5. Odred 2, 6. Triglav 2.

F. Stifkovič

Prijateljska srečanja

Med tednom so imeli novinarji »Glas Gorenjske« v gosteh strelce iz Predoselj in imeli z njimi prijateljski strelski dvoboj. Za vsako ekipo so tekmovali štirje strelci. Medtem ko je SD

IZTOK — za prvič odlično

»Franc Mrak« dobro poznana ne le po Gorenjskem, pa so novinarji lahko rečemo, prvič streljali z račno puško. Razumljivo je, da je bil temu primeren tudi končni rezultat. Strelci iz Predoselj so dosegli 980 krogov (Ciglič 242, Govekar 243, Hudobivnik 249, Balantič 246), novinarji pa 840 krogov (Ausec 239, Fajon 210, Škufca 191, Perdan 200).

Strelci za Dan borcev

V počastitev Dneva borcev in vstaje narodov Jugoslavije se tudi strelci že dalj časa temeljito pripravljajo. Strelska družina »Stane Kovačič« s Primskovega je v dneh 27., 28. in 29. junija organizirala meddružinsko tekmovanje z vojaško puško, na katero je povabila vse SD iz Kranja in okolice. Tekmovali so od 150 možnih krogov po ekipah petih članov na strelišču v Struževem. Organizacija tekmovanja je bila prav dobra tako da

so bili rezultati kljub slabemu vremenu in dežju presenetljivi. Ves čas tekmovanja je bila borba med družinami in posamezniki zelo napeta, tako da so v kaj hudi konkurenci zmagali strelci s Primskovega.

Vrstni red tekmovanja je naslednji: ekipno — 1. SD »Stane Kovačič« Primskovo 377 krogov, 2. SD »Jože Jerbek« Kranj 375 krogov, 3. SD »Sava« Kranj 369 krogov, 4. SD »Franc Mrak« Predoslje 336, nato slede SD »Slavec Ivo Jokl« Kranj - Huje 303, SD »Alojz Sajevec« Visoko 292, SD »Iztok« Bitnje 257, SD »Tone Nadižar« Cirče 226 in SD »Partizan« iz Kranja, ki se pa tekmovanja iz neznanih vzrokov ni udeležila.

Posamezniki: 1. Franc Peternelj SD »Sava« Kranj 104 kroge, 2. Stane Košnik SD »Sava« Kranj 100 krogov, 3. Anton Ciglič SD Predoslje 92 krogov, 4. Franc Štular SD Primskovo 88 krogov in 5. Franc Sušnik SD »Jože Jerbek« 87 krogov.

Ker je bilo tekmovanje organizirano v počastitev Dneva borcev, bo občinski odbor Zveze borcev Kranj prvo plasirani družini na njihovi slavnostni seji v sredo popoldan podaril prehodni pokal, drugo in tretje plasirani družini diplome, trem najboljšim strelcem pa lične diplome.

R. Carman

R. Carman

Zaključeno republiško strelsko prvenstvo

Ljubljana, 1. julija.

Danes popoldan je bilo na strelišču v Ljubljani zaključeno letošnje republiško strelsko prvenstvo v malokalibrskem orožju. Gorenjsko je pri članicah zastopala Minka Bertonec ter s 557 krogi zasedla drugo mesto pred Marijo Stražišar iz Ljubljane, ki je dosegla 524 krogov. Milena Dirnič iz Ljubljane je s 560 krogi zasedla prvo mesto. Gorenjsko sta od mladincev zastopala Lado Jekovec iz Trziča, ki je s 494 krogi zasedel 10. mesto, Nace Nagode z Jesenic pa s 442 krogi 14. mesto. Najboljši strelci so prejeli lepa in praktična darila.

USPEH KAMNIŠKIH ODBOJKARJEV

Kamnik, 1. julija.

Prva odbojarska tekma med Kamnikom in Jesenicami se je končala s 3:2 v korist Jesenic. Na protest Kamnika, zaradi napak pri sojenju, je bila tekma razveljavljena, danes pa sta se nasprotnika spet sestala v Kamniku. Tekma je bila izenačena in ostra, saj sta se 3 in 5 niz končala z 18:16 v korist Kamnika. V zadnjem nizu sta se obe moštvi večkrat izmenjali v vodstvu in Jeseničani so imeli vsaj 10-krat priliko, da dosežejo zmagovalno točko. Na koncu pa je nepričakovano zmaga pripadla Kamniku s 3:2. V predtekmi so odbojkarice Kamnika premagale Ilirijo iz Ljubljane s 3:2.

LADKO ZRIMSEK

kega moštva dve waterpolo ekipi in spremenilo se bo dosedanje točkovanje skorov. Te propozicije bodo vsakakor povečale množičnost v klubih.

Kamničani imajo letos sicer nekoliko oslABLJENO ekipo, toda kdo ve, če ne pripravljajo kakšno presenečenje. Vsekakor jih ne kaže podcenjevati. Oba dvoboja sta zelo pomembna in pričakovati je ostrih borb.

Mito Trefalt

Rezultati zadnjih športnih dogodkov

Milano, 30. junija.

Kolesar Jacques Anquetil (Francoz) je izboljšal svetovni rekord v hitrostni vožnji. V eni uri je prevozil 46 km in 179 m.

Milano, 30. junija.

Nogometno moštvo Milano, ki je premagalo na svojem igrišču enajstotico Benfica iz Lisbone s 4:2 (2:0), se je plasiralo v finalno tekmo za »Latinski pokal«.

Ljubljana, 30. junija.

Danes popoldan se je začelo v Ljubljani republiško prvenstvo zveznega razreda v vajah na orodju. Medtem ko na prvenstvu sodeluje 13 članov in 8 članic, vodita po prvem dnevu Miro Cerar s 27,65 točkami in Pogačnikova z 18,77 točkami (oba Narodni dom Ljubljana).

Beograd, 1. julija.

Včeraj se je v Beogradu pričel veliki mednarodni atletski miting, na katerem sodelujejo razen naših tudi atleti Bolgarije, Grčije, Turčije, Poljske, Rumunije, ČSR, Anglije in Nemčije. Medtem ko so bili prvi dan mitinga doseženi zelo dobri rezultati, moramo posebno poudariti nov svetovni rekord v metu kopja — 83,66 m — ki ga je dosegel Poljak Januš Sidlo.

Helsinki, 30. junija.

V srednji kategoriji na tekmovanju za prvenstvo Evrope v dviganju uteži je osvojil naslov prvaka Francoz Debouf (427,5 kg) pred Osipom (SZ) in Bolgarom Veselinovim.

Opatija, 30. junija.

Na evropskem prvenstvu v namiznem tenisu za mladince naši mladi reprezentanti niso dosegli pomembnejših rezultatov. Medtem ko so mladinke osvojile zadnje, 5. mesto, je med mladinci pomembnejši rezultat dosegel le Zagrebčan Hrbud, ki se je priboril v polfinale, kjer pa je zgubil v Madžarom Varadijem z 2:0.

Športni dan ŠD „Triglav“

Člani športnega društva »Triglav« iz Kranja imajo samo te želje: da bi postal šport med Kranjčani čim množičnejši, da bi bile njihove vrste čim številnejše in da bi bilo sodelovanje med njimi in ostalimi čim tesneje povezano in čim boljše. Napak ni bilo sicer trdit, da te želje še niso uresničene, toda nič se ne bomo zmotili, če rečemo, da niso še popolne in da

bo potrebno za doseg tega cilja — enotne in skupne športne dejavnosti — še precej storiti. Zato je misel SD »Triglav« vredna vsega priznanja. Namreč, da bi čim lažje uresničili svoje želje, bodo prihodno nedeljo 8. julija organizirali športni dan — množični izlet na Jošta, kjer se bodo udeleženci izleta zabavali z različnimi športnimi igrami in katerega se lahko udeleži vsakdo.

97

Ni bilo težko priti zdaj iz klostra. Jurij Kozjak je prevaril svoje dozdane pajdane, rekoč, da so se mu vdali vsi v kloštru s to pogodbo, da oprostijo njega in ujete tovariše, ako se jim dovoli prostim oditi. Janičarjem bilo je prav. Celo, ko je glavar namenil se, da hoče kristjane spremiti do grada, ni mu se nihče upiral, da siravno se je to vsem več ko čudno zdelo. Veliko krdelo je hotelo iti z njim.

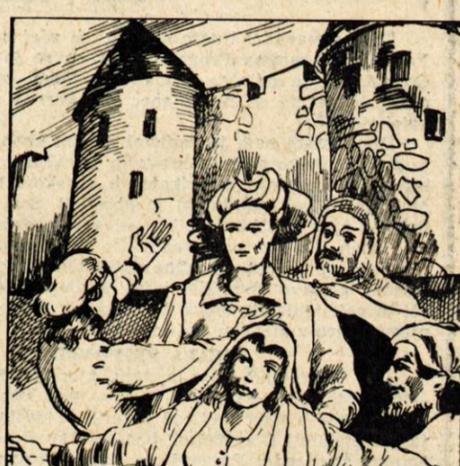
98

To se vé, da se je Jurij temu upiral in nazadnje vzel le čisto majhno število s seboj. Vendar kmalu pride to krdelce v turški tabor nazaj in naznani, da jih je glavar zapustil in šel s kristjani v grad Kozjak. Jeza, ki se je zavoljo tega vnela med Turki, skazala se je v tem, da so zapalili Turki, skazala se je v tem, da so. Kaj radi bi napadli grad, ali vedeli so, kako nevaren je Jurij Kozjak, zato se podvzajajo za veliko vojsko.

99

Ze medpotoma je Marko poslal dva hlapca naprej v grad, da bi tam oznanila veselo novico. Peter bil je že tačas iz krške jame v grad prišel. Ko bi z vedrega treščilo vanj, ne bi se bil bolj prestrašil, kakor ga je prestrašilo naznanilo, da je vsa njegova hudobija poznana. Kar sta hlapca poročila, da je nekaj veleva Marko, da je pozabljeno, tega Peter že ni več slišal, kajti izginil je.

100

V gradu veselja ni bilo ne konca ne kraja, ko se je razširila vesela vest, zlasti med starejšimi hlapci.

Ko se je vse veselilo in kričalo v gradu, vidé novega gospoda v turški obleki, manjkalo je Petra. Zastonj je stari Marko, ves solzen od samega veselja, za njim povpraševal, zastonj so družina ves grad pretaknili, Petra ni bilo. Tudi cigana ni bilo videti.

Arheologi v Drulovki pri Kranju 80 let gasilstva v Loki

KRANJ, 1. JULIJA.

Na gozdnatem področju med vasjo Drulovko in sotesko Save so pred tedni našli pri kovanju jame za cisterne, na zanimive in mnogo obetajoče arheološke izkopanine, ki so vzbudile pozornost arheologa univ. prof. dr. Korošca. Prva sondiranja, ki so se začela od podpori Slovenske akademije znanosti in umetnosti in sodelovanju arheološkega seminarja prirodopisno-matematične-filozofske fakultete v Ljubljani, so pokazala, da gre za selišče večjega obsega, medtem ko so prve izkopanine potrdile preliminarne predpostavke arheologa prof. Korošca, da izvira selišče iz konca mlajše kamene dobe, t. j. med leti 2200 in 2000 pr. n. št.

Med dosedanjimi izkopaninami prevladujejo keramični objekti iz gline; čeprav so le-ti slabo ohranjeni, vendar opozarjajo na primitivne poizkuse likovne umetnosti — ornamentiko. Preprosti okras tvorijo izrezane črtice in točke raznih velikosti. Izstopajoča

rdeča barva da slutiti pri nekaterih likovnih barvno keramiko.

Med dobro ohranjene artefakte sodijo praskala, zlasti pa kremenene strelce raznih oblik in velikosti. — Vprašanje izkopane živalske kosti, kjer je bržčas zastopana srna, morda tudi domača ali divja svinja, in govedo, pa čakajo temeljite biološke raziskave.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da so elementi tukaj izkopanih objektov sorodni elementom Lengyelske kulture, ki sodi v območje med Blatnim jezerom, Donavo in Savo. Možna je tudi povezava elementov tukajšnjih kulture s kulturo mostiščarjev na Ljubljanskem barju.

O pravilnosti teh in nekaterih drugih predpostavk pa se bo dalo sklepati šele na podlagi novo izkopanih objektov, na katere bodo brez dvoma naleteli na dokaj prostranem terenu.

Vsekakor pa nam te arheološke najdbe odpirajo prva poglavja predgodovinske kulture na Gorenjskem, dočim so kulture iz te dobe odkrili pred

časom tudi po drugih krajih Slovenije. Semkaj sodijo Ajdovska jama pri Krškem, najdbe pri Zrečah na Stajerskem in na Ptujskem gradu.

S končnimi rezultati izkopavanj pa bomo seznanili naše bralce v eni prihodnjih številčk našega lista.

Sa-Sa

VELIKO ZANIMANJE ZA KRVODAJALSKO AKCIJO

Kamnik, 1. julija.

Občinski odbor Rdečeka križa v Kamniku je organiziral začetek julija krvodajalsko akcijo, za katero je bilo veliko zanimanje, saj se je takoj prijavilo 1100 ljudi. Transfuzijska ekipa v določenem času niti ne bo mogla izvršiti vseh odvzemov. Posebno pa je pohvalno, da se je zdaj tudi kmetijski predel kamniške občine odzval v razveseljenem številu. Največ je prijavil iz Komende in Tuhinjske doline, kar je zasluga agilnih organizatorjev tov. Ive Fakinove iz Most in tov. Bogice Mihelčičeve iz Smartna ter zdravnikov, ki so na terenu v številnih predavanjih pojasnili to človekoljubno akcijo.

Z.

Skofja Loka, 1. julija.

Včeraj ob 19. uri se je v Skofji Loki začelo letošnje največje gasilsko slavlje na Gorenjskem. Gasilsko društvo v Skofji Loki praznuje 80-letnico obstoja. Po promenalnem koncertu godbe kulturno - umetniškega društva »Tone Sifer« pod vodstvom Oskarja Škulja so pritekli plameničarji, ki so pripravili gasilski ogenj. Tov. Ivan Brodar pa je otvoril dvodnevno prireditel s kratkim nagovorom o pomenu gasilstva in pozdravil prisotne. Na večerni akademiji v kulturnem domu, na kateri so sodelovali domača godba, pevski zbor »Ivan Maček« in gasilski naraščaj, je tov. Jelo Janežič, predsednik gasilskega društva v Skofji Loki orisal razvoj društva. Bilo je prvo, ki je tudi pravno zaživel na Gorenjskem po odobritvi gasilskega statuta. Bilo je prvo, ki je že leta 1883 uvedlo poveljevanje v slovenščini. 1906 so zgradili prvi gasilski dom, leta 1930 pa drugega, ki pa je prav letos za 80-letnico dobil svojo dokončno podobo.

Danes ob 9. uri se je pričela glavna prireditev z brigadnim gasilskim nastopom in pionirskimi vajami z brizgalnami. Glavna točka sporeda pa

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

je bilo razvitje prapora Okrajne gasilske zveze na Gorenjskem, ki mu je kumoval v imenu SZDL Kranj tov. Tone Hafner in prapora škofojloških gasilcev, ki mu je v imenu ZB Skofje Loke kumoval tov. Ivo Puhar. Posebno pomemben pa je bil obisk gasilcev Slovenske Koroške iz Rožne Doline. Ob 11. uri je bila velika parada na Mestnem trgu, zatem pa poklonitev teh gasilskih praporov pred spominsko ploščo.

TEČAJ PRIPADNIKOV LJUDSKE MILICE NA VRŠIČU

Vršič, 1. julija.

Sinoči so na Vršiču zaključili tridnevni tečaj pripadnikov Ljudske milice, katerega se je udeležilo 22 tovaršev, predvsem iz tistih krajev, ki so v bližini gora (Jesenice, Tržič, Kranjska gora itd.). Namen tečaja je bil, da se del pripadnikov LM seznanijo s tehniko reševanja v gorah, plezanjem, obveščevalno službo v zvezi z nesrečami v gorah itd.

Na seminarju so predavali izkušeni planinci in gorski reševalci. Predvidevajo, da bo podoben tečaj ponovno v jeseni, ki pa bo po kvaliteti in vsebini obširnejši in bo trajal dva meseca.

-k-e

Pismo obveznikov predvojaške vzgoje

Pretekli teden smo obvezniki predvojaške vzgoje centra »Inteks« iz Kranja obiskali vojaško edinic na Vrhniki. Po učnem načrtu, ki je precej obširen in pester, saj obsega za vse leto 96 ur, je tudi tema, v kateri naj bi se mladinci spoznali s taktično-tehničnimi vrtilinami tanka.

Zaprosili smo tovarno »Inteks« za avto, komando na Vrhniki pa za dovoljenje, da si tank lahko ogledamo. Točno ob dogovorjenem času smo prispeli na Vrhniko, kjer so nas že čakali in z veseljem sprejeli tamkajšnji vojak in oficirji. Razkazali so nam še več kot smo pričakovali.

Za ves trud in požrtvovalnost se najlepše zahvaljujemo vojakom in oficirjem iz Vrhnike, kakor tudi upravi podjetja, ki nam je dala na razpolago avto.

Obljubljamo, da bomo v naprej vlagali še več truda, da izpopolnimo svoje znanje na področju poznavanja vojaške tehnike, taktike in orožja, da se čim bolj pripravimo za odsluženje kadrovskega roka in obrambo domovine.

Center »Inteks« Kranj.

KADROVCI ČRNE GORE SE V JESENIŠKI ZELEZARNI PRIPRAVLJAJO ZA ZELEZARSKO POKLICE

Odkar grade v Nikšiču novo Zelezarno, je v jeseniški železarni stalno okrog 200 kadrovcov, Črnogorci, ki se tu usposablajo za razne metalurške poklice. Zelezarna Nikšič jim nudi v jeseniški železarni stalen tečaj, ki jim po dvoletni praksi omogoča polaganje izpita za kvalificiranega delavca. Te dni je zaključila tak tečaj nova skupina kadrovcov iz Nikšiča. Po zaključenem tečaju je pristopilo k polaganju izpita 38 kandidatov. Izpiti je opravilo 28 delavcev, medtem ko imajo ostali popravne izpite iz enega ali dveh predmetov, nekaj pa je tudi takih, ki bodo morali polagati še enkrat izpiti v celoti. Izgleda, da bo imela Zelezarna Nikšič, čim bo pričela normalno obratovati, dovolj kvalificirane kadra, ki ga v največji meri vzgaja Zelezarna Jesenice.

P. U.

PRI ČOLNARJENJU SE JE SMRTNO PONESREČIL

13-letni Riko Osredkar iz Javornika je šel v petek popoldne čolnariti na zajezeno Savo na Javorniku. Imel je železen, okrog 200 kg težak čoln. Ko ga je tok zanesel proti jezu je skočil iz čolna hoteč se rešiti. Čoln pa ga je odrinil in padel je čez jez. Verjetno je padel nanj čoln in mu zadal težke poškodbe. Še živega, vendar nezavestnega so rešili iz vode. Imel je zlomljeno hrbtenico, močne udarce po glavi in licu ter na trebuhu 8 cm dolgo in pol centimetra globoko rano. Poškodbam, ki jih je dobil v borbi s čolnom in jezom je takoj podlegel. Ponesrečen je bil odlični dijak gimnazije, zelo miren in nadvse priljubljen, zato je njegova nesreča toliko huje prizadela vse tovariše.

-k-e

Otvoritev avtomatske telefonske centrale

Domžale, 30. junija.

Danes popoldan je bila v Domžalah svečana otvoritev avtomatske telefonske centrale. Te svečanosti so se udeležili razen številnih zastopnikov delavskih svetov tudi direktorji podjetij, predsednik delavskega sveta Podjetja za PTT Dragica Romé, direktor PTT Jože Grbec in direktor podjetja »Iskra« iz Kranja tov. Silvo Hrast. Otvoritev avtomatske telefonske centrale je za Domžale vsekakor pomemben dogodek, zlasti za gospodarske organizacije in druge ustanove, ki mnogokrat uporabljajo telefon. S tem bo možna hitrejša zveza zlasti v medkrajevnih pogovorih, kar bo vsekakor odstranilo marsikatero nevšečnost, zlasti pa je zboljšanje telefonskega prometa narekovala nenehno razvijajoča industrija v Domžalah in okolici. Centrala ima možnost za 200 priključkov, kar se bo ob potrebi še povečalo. Ob tej priliki je bila otvoritev tudi prve javne telefonske govorilnice v Domžalah, ki bo prebivalstvu v precejšnji korist.

Hkrati so danes otvorili tudi avtomatsko telefonsko centralo v Mengšu s 50 priključki, kar bo tudi za Mengeš zelo važnega pomena.

Mali oglasi

Dežnik zlojživ je pozabljen na avto-busni postaji Kranj 27. junija. Vrniti proti nagradi Avsenek, Jezerska 18 ali na upravo lista.

Motorno kolo 125 v brezhibnem stanju prodam. Gavvoda Matevž, Breg 8, Preddvor.

»ELAN« TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA, BEGUNJE NA GORENJSKEM, RAZPISUJE NASLEDNJA DELOVNA MESTA:

Zdravnika za svojo ambulanto in tehnično higiensko zaščito.

Računovodja, specialista za izvozne in uvozne posle.

Pravnega referenta.

Ing. lesne stroke.

Več tehnikov lesne stroke.

Štenodaktilografino z znanjem nemščine, angleščine in ruščine.

Strojepisko.

Ponudbe s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja pošljite tajništvo Tovarne športnega orožja »Elan« Begunje na Gorenjskem.

Kadilci Gorenjske! Zahtevajte povsod priznano najboljšo cigareto in to sarajevske tobačne tovarne. Skladišče v Ljubljani, Kolodvorska 26.

Sprejem vajenca in pomočnika pečarja iz stroke postavljanja peči. Naslov v upravi lista.

Na Jesenicah v centru prodam lepe lokale s skladiščem za trgovino ali obrt ter stanovanje ali celo hišo. Naslov v upravi lista.

Zahvala! Vsem sošedom, prijateljem in znancom se toplo zahvaljujemo za izkazano sočutje in spremstvo na zadnji poti našega dragega moža, očeta, brata in strica Janeza Mohorja — sadjarja. Lepa hvala darovalcem cvetja kakor tudi godbi in pevcom ter govorniku za poslovalne besede ob odprtem grobu. Posebna zahvala zdravniku dr. Benediku z Bleča za požrtvovalno pomoč v boleznih. Vsem skupaj najlepša hvala.

Zena Marija; sinovi Janko, Stanko, Mirko; hčerke Tončka por. Verner, Karolina Wood Finden; pastorka Čačko Katarina; brat Polde; sestra Marija Breznik; nečaki Rada, Marjan, Mimica, Zinka, Rezka, Julka; snaha Cilka, Vida, Marija; zetji Ljubomir, Robert; vnuki Tone, Olga, Tonček, Albina, Marinka, Ivica, Karli, Peter in ostalo sorodstvo. Zasipl, Bled, Novo mesto, Kočevje, Sombor, Smednik. — Stockport-Anglija, Ljubljana, Vrbovo, Frais Marais, Francija, Piran.

25. junija 1956.

Ponedeljakov obveščevalec

KINO ŽIROVNICA

4. julija, ameriški barvni film »STELLA SLONOV« ob 20.30. uri.

KINO DOVJE MOJŠTRANA

3. julija, ameriški barvni film »STELLA SLONOV« ob 20. uri.

KINO »SORA« ŠKOFJA LOKA

Od 3. do 4. julija, angleški film »POD RDEČIM MORJEM«.

Naš živi

4. julij -

Dan borcev!

Mestna klavnica

KRANJ

VSEM DELOVNIM LJUDEM

K 4. JULIJU —

DNEVU BORCEV —

BORBENE POZDRAVE

Delovni kolektiv tovarne usnja

»STANDARD«

KRANJ

E. Löhndorff

TROPSKA SIMFONIKA

Trije nenavadni ljudje so to, ki so zdaj postali moji tovariši. Najbolj me zanima Francoz. Tudi on se je pri vinu omehljal. Od začetka je odločno odklanjal alkohol, zdaj mu pa s prsti pokajajoči, režeči se Braziljanec nikakor ni mogel dovolj hitro natakati čaše...

Don Rafael nam je zaplesal pristni coon iz Luizijane. Vsak je povedal kako prigodo iz svojih doživljanj. Billy o lenobnem, lagodnem življenju ameriških vojakov, ki je tako uspavaljoče, da ni več vzdržal in je pobežnil. Sam je poročal o svoji lady in njen kapitan je bil po njegovem opisovanju pravi pravcati satan. Jaz sem pripovedoval o orhidejah.

Tedaj pa naenkrat začne govoriti Francoz. Vino je njegovo sesedlo postavilo dvignilo, vlijo v njegove že itak svetleče se oči še več ognja in izraza in v motni svetlobi žarnice prekrilo njegova lica z globoko zlatim tonom.

JULES PRIPOVEDUJE

... V provinci Boyaka, tam, kjer so preje domovali Čibči — če veste, kdo je to, mon Dieu — tam leže rudniki Muzo, tam lomi in izpira tisoč mož, od katerih je večina črncev, takih kot je naš prijatelj Don Rafael, pod vojaško stražo dragocene zelene kamne, smaragde! Pragozd je tam! Pragozd, strahotno vroč vlahen in lepljiv, v njem je za nas Evropejce že dihanje in hranjenje samo muka in napor. Toda dihati in jesti, prijatelji, je treba, če hočete trdo delati.

Sicer končno lahko zvečiči cola kot Indios, kajti to te osveži in zelo pomaga. Mon Dieu, tri leta sem bil v Muzu in dve v Chocu v platinovih jamah!

»Povej, ali je kaj ženski tam gori v Muzu?« ga prekinje Sam. Francoz maha s suhimi, daleč iz prekratkih, umazanih rokavov štrlečimi rokami: Oči se mu bliskajo, sunkoma diha: »Ženske? — Mon Dieu, tu v tem mestu so me pogubile, ko sem s tisoči pesosov čakal na parnik za povratek domov!«

»Človek, vprašam te, če jih je v Muzu kaj?« Nekaj sekund bulji Francoz v Sama kot da ga ne razume, s svojim tveženjem, musjé Jules, sicer nas pride ponoči tlačiti mora! Toda povej — tako preklemsko britten si — povej no, kaj pa si bil prej, preden si prišel v to pasjo deželo? — Oprezujoče vise oči Portugalca na stisnjenih ustnih starca

majhne »pierres de chasteté«, haha, mon Dieu, da, pierres de chasteté na rokah!

Spet prekinje Sam: »Lepo te prosim, musjé, če že pripoveduješ, tedaj nikar ne tveži otrobov, da te sam zlojez ne razume! Kakšna reč pa je to?«

»Najbrž misli »deviške kamne«, ki jih nosijo menda ženske kot okrasje. To bodo neke vrste talismani, se mi zdi, se vtaknem vmes in skušam miriti. Francoz pa sploh ne opazi, da ga je kdo prekinil. Zroč predse, zlije vase kozarec vina in s šibkim, monotonim glasom pripoveduje dalje: »Pierres de chasteté! — Mon dieu — in v rudniku je kot v peklu! Podnevi in ponoči hrustajo stroji drobilci, grebejo bagerji, šumi voda, grme mine, bobneče se rušijo drevesa, ljudje preklinjajo in umirajo, podnevi žge sonce, ponoči gloda mrz. Vsi moški pa so podobni hudicem, mon Dieu! Smaragdna mrzlca je, ki jih obseda! Umolkne in izprazni kozarec.

»Pripoveduj jim kaj o Chocu, stari!« meni Don Rafael rahlo kot bi prigovarjal otroku. Spet opisujejo koščene roke, podobne skeletu, kroge in arabeske nad mizo. Na njej oblikuje razlito vino majhne, svetlikajoče se lučice, iz njih pa mole kot otočki kupčki cigaretnega pepela.

»Chocol« začne, »najprej moraš dol po Riu San Juanu, ki teče rumeno skozi zeleni gozd, potem prideš tja, kjer kopljejo ljudje sivo platino, ki so je v srednjem veku Spanci zmetali na vagone v morje, ker niso poznali njene vrednosti. Da, kjer mi revni ljudje, uboge, blazne bestije, kar v resnici smo, izkopavamo platino! Pri tem sonce žge na možgane, mon Dieu, in čez nekaj časa postanejo roke od neprestane vlage kot nagnite gobe.«

»Čedna dežela, goddamn, meni kratko Billy, njegov prijatelj pa bi rad vedel, če so v Chocu ženske.

»Fina dežela, goddamn, šepeta eden, drugi pa mrmra za kot štirindvajset jih ne dobi dovoljenja, mon Dieu! Večinoma vse so iz plemena Indios, vendar pa vse nosijo svilene obleke in si lakirajo nohte na rokah svetlordeče s sokom drevesa »Palo Araco«, ki raste tam.«

»Fina dežela, goddamn, šepeta eden, drugi pa mrmra zamisljeno: »S tem drevjem, če bi raslo pri nas doma, bi se dalo trgovati, strela božja!« Potem pa pravi Francoz: »Stop! Nehaj zagovozdo oblikovanega telesa, krči pot skozi šušteeče trsje, dokler ne doseže zelenosenčnatega skrivališča v močvirju. Edini, ki se zares prav nič ne zmenijo za truš, slični grmenju neurja, ki ga ustvarja človek, so krokodili.

Ob zaključku šolskega leta

Proslave in razstave na osnovnih šolah v Kranju

Letos so šolski odbori skupno z vodstvi osnovnih šol priredili ob zaključku šolskega leta sestanke državljanov z učiteljskimi zbori in člani šolskih odborov, ter jim v Kranju in na Primorskem pridružili tudi zaključne šolske proslave. Intimnost proslav je pokazala, da bi bilo vredno tudi med šolskim letom ob raznih proslavah združiti vso to široko šolsko družino. Podana poročila so bolj ali manj zajela celotno problematiko dela, razmer in uspehov vsake posamezne šole ter dela samih šolskih odborov.

Po teh zaključnih proslavah so odprli šolske razstave tudi v Kranju, na Primorskem in v Stražišču. Te razstave so pokazale, da šole le niso tako statične, kakor jim radi očitamo, temveč, da se je izvršil precejšen premik v smislu reformnih načel.

Razstava na Primorskem je na primer dokazala dejavnost pionirske organizacije. Razstavljeni grafikoni so pokazali na izredno uspešno varčevanje učencev, razširjenost tiska med mladino, delo mlečne kuhinje, izraženo v kalorijah in denarni vrednosti, itd. Zanimivi so prikazi, katere potrebe in knjige morajo imeti učenci v posameznih šolskih letih in koliki so stanje, preglednica šol. obiska kakor odnos učenca in staršev do šole itd. Lepi izdelki učencev dopolnjujejo razstavo.

Razstava na kranjski osnovni šoli skuša prikazati sedanje načine dela v osnovni šoli. Zato so prvi razredi pripravili tedensko učno enoto, drugi razred je dal poudarka stiku s naravo in družbo, kar zelo nazorno prikazuje skica ekskurzij. Razstavljeno gradivo tretjih in četrtnih razredov daje poudarka ideji domoznanstva. Višji

razredi so razstavili pretežno ročne izdelke in sodobna učila.

Stražiška osnovna šola je hotela pokazati potek pouka od učiteljeve priprave na neko učno poglavje preko ekskurzije do končnih pismenih in likovnih izdelkov učenca. V tem pogledu so prednjačili I. in II. razredi. Tretji in četrtni razred sta dala poudarka gospodarskim problemom občine, okraja in republike, kolikor so te zadeve dostopne učencem na tej stopnji. Višji razredi so razstavili predvsem bogato gradivo iz biologije, slovenščine, risanja in dekliskih ročnih del. Poseben oddelek je kazal na delo šolskega odbora in učiteljskega zbora; v ta namen so bili razstavljeni vsi sejni zapisniki, proračun itd.

Vse tri razstave dokazujejo dobre in šibke strani vsake posamezne šole. Dokazujejo, da so mnogo dosegle na področju jezika, računstva, spoznavanja narave in družbe, da pa so v zaostanku izrazne spretnosti učenca v materialu. Občuten primanjkljaj izkazujejo višji razredi v pogledu tehnične vzgoje in izdelkov fizikalnih, kemijskih in drugih krožkov, ker smo še vedno pri starem načinu obravnavanja teh predmetov. Takšno tehnično izobraževanje zlasti ovira pomanjkanje prostorov. Risanje si s težavo utira pot k sodobnejšim pogledom na otroško risbo. V tem so najbolj uspeli v Stražišču, kjer nekateri izdelki ka-

žejo na lepe likovne sposobnosti učencev.

Vse tri razstave so bile pripravljene izredno skrbno, z velikim občutkom za estetsko stran. Z vsakoletnimi razstavami bomo odpravljali pomanjkljivosti in se vedno bolj približevali ide-

alni šoli, kakršno potrebuje naša družba, istočasno pa bomo seznanjali javnost z rezultati tega dela.

Razstavljalci pač zaslužijo priznanje za vloženi trud in dosedanje napore za boljšo, sodobnejšo šolo.

Zadovoljivi uspehi v Kranjski gori

Na nižji gimnaziji v Kranjski gori, ki je bila ustanovljena pred tremi leti, se je letos šolalo 153 dijakov v petih oddelkih. Medtem ko se je odstotek dijakov, ki so uspešno izdelali I. polletja, ujemal s povprečnim odstotkom v okraju (56%), pa je ob koncu leta neverjetno porasel in dosegel ravne predvidene reformirane šole, saj znaša v nekaterih oddelkih več kot 90%.

Ob koncu leta je izdelal razred 101 dijak, 40 pa je bilo takih, ki so imeli popravne izpite, na katere so jih pripravljali učitelji in profesorji. Kratki rok, ki je bil predpisan dijakom za pripravljavanje na popravne izpite, je sicer nekaterim pripomogel do brezskrbnih počitnic, drugim pa onemogočil učno snov predelati tako, da bi skušnje uspešno opravili. Nemogoče je namreč, da bi dijak v desetih dneh osvojil snov, ki je ni mogel pregoltati v desetih mesecih. Izpitne komisije so zaradi tega v največ primerih postavljene pred alternativo: ali dijakovo

znanje zadošča za oceno »zadostno« ali ne.

Od 40 dijakov je pri izpiti padlo 10; v celoti je torej od 153 dijakov uspešno dokončalo razred 131 dijakov (85,6%), padlo pa jih je 22 (14,4%).

V prihodnjem letu bodo na šoli odprli na novo še 4. razred nižje gimnazije, v katerega se je vpisalo 35 dijakov, medtem ko bodo imeli v tretji 40. Ker imata prva dva razreda paralelki, jim bo zmanjkalo učilnic in bodo morali uvesti dopoldanski in popoldanski pouk.

Razstava na Koroški Beli

Preteklo soboto je bila ob navzočnosti številnih prosvetnih delavcev iz Koroške Bele in bližnjih šol ter gostov iz Javornika in Koroške Bele, slovesno odprta razstava šolske mladine. Razstavo je otvoril predsednik tukajšnjega šolskega sveta tov. Peternel, medtem ko je o pomenu razstave govoril ravnatelj šole tov. Kopriva.

V štirih šolskih sobah razstavljeni predmeti prikazujejo delo obiskovalcev vrta in dijakov nižje gimnazije.

Krožki, ki obstojajo na tej šoli že tri leta — to so: elektrotehnični, kovinarski, veziljski, pletilski in šiviljski, razstavljajo lične izdelke, katere so učenci izdelali v prostem času. Poleg teh praktičnih del razstavljajo tudi najmlajši strelci SD »Triglava« v tem letu dosežene trofeje. Tudi taborniki prikazujejo način življenja v naravi. Zbirka novcev in šah dopolnjujeta pestrost te sobe.

V ostalih treh prostorih je zajeta v glavnem reformacija šolstva. Tu nam učitelji in profesorji prikazujejo načrt in metodo podajanja predmetov učencem. Na žalost pa te mnogo obetajoče načrte ogrožajo dosedanj tesni šolski prostori. Zanimiv je tudi prikaz urejenih in neurejenih družinskih razmer ter njih vpliv na uspeh mladine v šoli.

Skoda, da so se pobudniki razstave odločili za tako kratek čas. Koristno bi bilo, da bi bila razstava odprta vsaj 10 dni, in ne samo tri, kakor je bilo določeno.

S. M.

Tudi v Mošnjah so razstavili

Preteklo nedeljo so učenci osnovne šole v Mošnjah priredili ob zaključku šolskega leta proslavo, kateri so pridružili še razstavo. Za proslavo je vladalo veliko zanimanje, saj so udeleženci napolnili dvorano kulturnega doma do zadnjega kotička. Vsebinsko pestra proslava, ki se je zaključila z igrico Manice Komano »Sestrin varuh«, je trajala dve uri. Nato je sledil ogled razstave v mošnjiški osnovni šoli.

V hodniku so bili razstavljeni modeli jadralnih letal. V prostorih, kjer so bili razstavljeni ostali izdelki pionirjev, je vzbudila pri gledalcih veliko pozornost na tabli viseča diploma, ki jo je prejela pionirska organizacija te šole v priznanje in spomin na tekmovalne pionirskih odredov v počastitev Titovega rojstnega dne v letu 1956 od republiškega pionirskega sveta pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Z zanimanjem so si obiskovalci ogledali tudi diaskop in mikroskopi, ki ga poseduje šola. Razstavljene predmete so pokazali, da so učenci vložili precejšen trud v svoja prizadevanja minulega šolskega leta.

Spričo majhnega števila učiteljskega kadra je bil učni uspeh šole nadvse zadovoljiv, saj je bil dosežen z 90,7%. Na šoli poučujeta le dva učitelja, medtem ko obiskuje šolo 86 učencev. Zategadelj zaslužita učitelja vse priznanje za učni uspeh, ki sta ga bila dosegla. — Šolski odbor, kakor tudi starši učencev, so jima za to zelo hvaležni.

Ciril Zupan

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Slovesen zaključek v Podbrezjah

Za zaključek šolskega leta so bili letos učenci osnovne šole v Podbrezjah prijetno presenečeni. Šolski odbor

je na zadnji seji sklenil pripraviti otrokom vesel in zanimiv sklep šolskega leta. Dobrim učencem je hotel dati javno priznanje, slabšim pa vzpodbudo za boljše delo.

V torek, 26. junija je bil okrog šole in v šoli pravcati otroški praznik. — Za uvod so učenci poslušali in gledali dve Andersenovi pravljici v slikovitih barvnih projekcijah. Sledilo je nagradno streljanje z zračno puško, ki ga je pripravila domača strelska družina. Največje presenečenje pa je čakalo učence v slavnostno okrašeni učilnici. Namesto šolskih klopi so ugledali belo pogrnjene mize, obložene s slašticami in malinovcem. Zadovoljnih obrazov so otroci poslušali zanimiv opis svojega šolca, ki je bil kot najboljši učenec na šoli, povabljen na sprejem pri občinskem ljudskem odboru v Kranju in se je udeležil izleta v Postojno. Sledile so deklamacije in petje. Zastopnik šolskega odbora je potem razložil otrokom na preprost način pomen družbenega upravljanja v šoli in jim na nekaterih primerih iz svojega življenja prikazal, koliko lepo mladost imajo otroci današnjih časov, kot so jo imeli nekdanj. Najboljšim učencem je poklonil tudi knjižne nagrade. Tudi sekretar LMS je nagovoril učence in jim izročil darila mladinske organizacije. Preden so učenci prejeli spričevala, so se na iskren način zahvalili učiteljem za pomoč pri delu med šolskim letom.

L. K.

FRANCE MIHELIC: Porušeni most (1944)

Kulturne potrebe delavca rastejo

Ljudsko-prosvetna dejavnost ne zadošča več - Pogoji za sistematično vzgojno delo so dani

Na zadnji konferenci SZDL okraja Kranj je tovariš Mirko Zlatnar opozoril na peršč problem kulturne dejavnosti na Gorenjskem in izrazil potrebo po sistematičnem vzgojnem delu na tem področju družbenega življenja. Zaradi aktualnosti tega vprašanja, ki terja čim prejšnjo rešitev, seznanjamo z ugotovitvami tovariša Zlatnarja tudi naše bralce.

Pomanjkanje kulturno - umetniškega življenja na Gorenjskem je v današnjem času že dokaj občutno. Tu se ne bi spuščal v strokovno - vsebinsko plat tega vprašanja, marveč bom skušal osvetliti problem le z družbeno-politične plati. Mislim namreč, da je ta dejavnost toliko nerazvita, da že daleč zaostaja za ostalim družbenim življenjem na Gorenjskem, posebno če upoštevamo razvitost proizvajalnih sil in relativno močno kulturno tradicijo. Mislim, da se vsi strinjamo tudi v tem, da samo ljudsko-prosvetna dejavnost že dolgo ne zadošča več, saj so nekatera društva in cele dejavnosti ljudske prosvete po svojem nivoju še vedno v čitalništvu prejšnjega stoletja. Za našemu kmetu tak nivo kulturno-prosvetnega dela ne daje tistega, kar potrebuje, kaj šele delavcu v mestnem centru. Namesto, da bi diktirale nivo kulturno-prosvetnega dela potrebe naprednega delavca in kmeta, ga pa narekuje najbolj zaostal element v mestu in na vasi.

Svobode so sicer v tem oziru že napravile določen razvoj. Mislim celo, da bo že začelo škodovati družbenemu razvoju samemu, če ne bomo začeli tudi v tej smeri bolj delati. Gre za

prvi vrsti dolžni odpreti pot do višjih kulturnih vrednot in stvaritev in mu omogočiti vsestranski duševni razvoj.

Se iz dveh vidikov je to vprašanje pereče. Prvič, tudi naša inteligenca — stara in nova — se ne bo dalje duševno razvijala v sedanjih ozkih pogojih, zapadala bo še globlje v brezplodno in dolgočasno provincialno življenje, naveličana sama sebe in okolice. Drugič, že predšolski, šolski in izvenšolski mladini je treba približati in sistematično ter dovolj zgodaj posredovati kulturno - umetniško vzgojo, če hočemo, da ne bodo nove generacije enostransko vzgojene. Mislim, da to ni jalovo ugotavljanje potreb in le pobožna želja, ampak, da imamo vse potrebne sile in pogoje, da na tem področju vsaj začnemo s sistematičnim delom. Za začetek bi bilo n. pr. dovolj, da razvijemo delo obeh gledališč v Kranju in na Jesenicah, da omogočimo stalne likovne razstave v industrijskih krajih, da omogočimo kvalitetne koncerte, da organiziramo glasbeno šolstvo, da uredimo in izboljšamo študijske knjižnice, da organiziramo kvalitetne umetniške prireditve, literarne nastope in slično. Vsekakor je treba bolj podpreti obstoječe kulturno-umetniške ustanove in odpreti še nove ter jih usmeriti v javno ter vzgojno delo. V količnjak razvitem kulturno - umetniškem življenju bo tudi ljudska prosveta lahko našla oporo za svoj vzpon.

Z RAZSTAVE V PREŠERNOVEM MUZEJU Milan Fras: »Deček«

Četrtni Ljubljanski festival

Dne 30. junija se je pričel četrtni Ljubljanski festival, ki bo trajal tri tedne. Program je pester, saj obeta folklorne nastope beograjskega »Kola« in zagrebskega »Lada«, operne predstave ljubljanske in beograjske opere, zborne in godalne koncerte in povrh še senzacijo — nastop folklorne skupine iz Indonezije.

Tako je iz prvega, »reklamnega« festivala, porojena iz vzpodbude Turističnega društva v Ljubljani po štiriletnih prizadevanjih, izkušnjah in tudi porazih zrasla pomembna kulturna institucija, katere umetniška fizionomija se izraža od leta do leta določeneje.

Ljubljana se nikakor še ne more postaviti ob rame Salzburgu ali Dubrovniku, še skuša z raznimi prijemi pritegniti v prvi vrsti obiskovalce iz podeželja in iz ostalih republik. Čeprav je prostor za festival — z izkušeno roko mojstra Plečnika v letno gledališče preurejene Križanke — edinstven in arhitektonsko lepši in monumentalnejši kot n. pr. v Salzburgu, primanjkuje Ljubljani za pritegnitev inozemcev marsikaj drugega; predvsem pri svojih nekaj skromnih hotelčkih nima nobene možnosti, spraviti pod streho količnjak večjega števila tujih gostov.

IVERI

Ljubljanska opera je na svojem gostovanju na holandskem festivalu v uprizoritvijo opere Prokofjeva »Zaljubljen v tri oranže« doživela prodoren uspeh. Ocene holandskih in belgijskih glasbenih kritikov so nadvse laskave. Tudi v Parizu, kjer so z isto opero nastopili naši pevci v Veliki operi, uspeh ni izostal.

Največja manifestacija likovnega ustvarjanja na svetu je beneški Biennale. Razstave so se udeležile mnoge države z vseh kontinentov. Na razstavi so odločno prevladovala moderne slogovne struje. O udeležbi Jugoslovanske smo svoj čas že poročali. Bila je častna, saj je bil srbski umetnik Protić odlikovan s posebno nagrado UNESCA.

V Beogradu je bila odprta razstava »2000 let kitajskega slikarstva«. Razstavljenih je okoli 60 reprodukcij. Najstarejši ohranjeni fragmenti fresk in bas-reliefov so nastali 300 let pred našim štetjem. V kitajskem slikarstvu zasledujemo lahko skozi vsa stoletja večjo težnjo k prečiščevanju linije in k stilizaciji.

»Evropski kulturni center« v Zenevi je razpisal mednarodno nagrado za neobjavljeni roman ali biografijo, ki naj ima posebno književno vrednost. Nagrada je znašala 2500 dolarjev. Sedaj je Evropski center objavil, da konkurs ni uspel. Predloženih je bilo sicer nad 400 rokopisov, vendar nobeden ne ustreza postavljenim pogojem.

Pet milijard knjig je vsakoletno natisnjenih po vsem svetu, tako da prideta na slehernega prebivalca zemeljske oble dve knjigi. Pretežna večina teh knjig je namenjena šolam in knjižnicam. Prevaja se največ — 70 odstotkov — v štiri jezike angleški, ruski, francoski in nemški.

Ljubljanska drama nastopa te dni v Parizu v gledališču »Sarah Bernhard« s Cankarjevo dramo »Hlapci«. Upamo, da bo pred strogo pariško kritiko in razvajenim občinstvom afirmirala naša kulturna stremeljenja s podobnim uspehom, kot Opera.

DRUŽINSKI POMENKI

Prpravite steklenice za konzerviranje!

V vsakem gospodinjstvu je polno starih steklenic; začnimo jih zbirati že sedaj, da bodo pripravljene, ko se bo začel čas konzerviranja prvih sadežev. Steklenice nam prav dobro nadomestijo drage konzerve, za različne sokove pa so edina primerna posoda.

Kaj vse lahko konzerviramo v navadnih steklenicah? Predvsem vse jagodičje, razpečane češnje, na koščke zrezano rabarbaro, sadne sokove s sladkorjem ali brez njega, želeje, redko kuhano paradižnikovo omako ipd.

Steklenice pred uporabo temeljito očistimo in preizkusimo njih trdnost. Pomijamo jih z vročo vodo in sodo, poplaknemo pa jih z mrzlo vodo.

Njihovo trdnost preizkusimo, če nalijemo vanje kropa ali jih močno segrjemo v pečici. Steklenice, ki so iz slabega stekla, popokajo, ostale pa spravimo za konzerviranje. Ko bomo konzervirale, bomo tiste steklenice, ki jih bomo napolnile z vročim sokom, sadjem, mezgo ipd., pred polnjenjem ponovno segrejele v pečici ali v vroči vodi, tiste, ki jih bomo napolnile z mrzlo vsebino, bomo pa poprej zažveplale. To bomo napravile tako, da bomo v steklenico dale nekoliko žvepla, ga zažgale in steklenico pokrile z lijakom, na tulec lija pa poveznile drugo za drugo vse steklenice. Nastali hlapi bodo uničili vse škodljive klase. Steklenice, ki so pri vratu okrušene, niso primerne za konzerviranje, ker se ne dajo dovolj neprodušno zapreti.

V zadnjem času zelo priporočajo za konzervne posode temno steklo. V takih posodah so namreč shranili veliko manj izpostavljeni škodljivim vplivom svetlobe. Zato ne zanemarimo te poceni možnosti, da si oskrbimo dovolj steklenic za sadne sokove.

Recepti

BOROVNIČEV KOMPOT

Lepo prebrane borovnice operemo, dobro odcedimo in jih posipamo s sladkorjem (3 litre in tri četrt kg sladkorja). Pustimo jih stati čez noč. Nato pa v čisti kozici zavremo pol litra črnega vina, dodamo košček cimeta, skorje, polovico vanilijeve palčke, nekaj klinčkov in limonino lupino, nazadnje pa še kavno žličo salicila. Vino najprej prevremo z dišavami, nato stresemo vanj borovnice, ko pa

ZA IGRANJE

Premajhne obleke moremo našim punčkam popraviti same na najrazličnejše načine.

vse skupaj zavre, poberemo pene. Se vroče borovnice naložimo v kozarce, navrh pa nalijemo žganja ali ruma. Kozarce prevežemo s pergamentnim papirjem in jih postavimo na suh prostor.

BISKVIT Z JAGODAMI

Penasto vmešamo 3 rumenjake, 10 dkg sladkorja in nekoliko limonine lupine, nato dodamo 17 dkg moke, v katero zmešamo žličo pecilnega praška in trd sneg treh beljakov. Biskvitno testo pečemo v pekaču, ki ga imamo za kolač, lahko pa tudi v pekaču za torto. Ohlajen biskvit trikrat prerežemo, in ga namažemo s pretlačenimi oslajenimi jagodami. Povrh polijemo biskvit s smetano ter garniramo z jagodami.

GRAHOVE JEDI

Gospodinje navažno pripravljajo grah v omaki ali pa tako, da ga dušijo. Lahko pa ga tudi skuhamo na več načinov.

Grah v smetani: Izluščen in izbran grah dušimo na surovem maslu, dodamo malo sladkorja, sol in ga zalijemo z juho. Ko je grah popolnoma mehak, dodamo kozarec kisle smetane, v kateri smo razteple jajce in žličo moke. Grah mora zatem še enkrat zavreti.

Grah z oljem in kisom: Zelo dober je grah, če ga skuhamo v slani vodi in ohlajenega zabelimo z oljem in kisom, dodamo seseklanega drobnjaka, ga popopravimo in jemo kot solato. Lahko pa ga zabelimo tudi s presnim maslom in drobtinami. Biti pa mora še topel.

OTROK HOČE Z NAMI

Starši se počitnic z otroci vsako leto razveselijo, zgodi se pa tudi, da si želijo preživeti oddih brez njih. Prepričani so, da se tako bolje odpočijejo. Če otrok hoče ostati skupaj z materjo in očetom, mu tega ne smemo braniti. To bi utegnilo škodovati razvoju njegove duševnosti. Počitnice s starši ustrezajo otrokovi potrebi po varnosti, medtem ko počitnice brez njih lahko marsikaj pripomorejo k otrokovi osamosvojitvi.

Kadar se odločamo, s kom pojde otrok na počitnice, moramo v prvi vrsti upoštevati stopnjo njegove duševne zrelosti.

Otrok do 3. življenjskega leta je izredno občutljiv za še tako kratkotrajno ločitev od doma in staršev. Zato je najbolj pravilno, da otrok do te starosti preživlja počitnice skupaj s starši.

KONČNO VENDAR MLEKO ZA DOJENČKE

V vseh večjih mestih in industrijskih središčih imajo dojenčki prednost v preskrbi z mlekom. Mleko za dojenčke mora biti od zdravih krav, ki so pod stalnim veterinarskim nadzorom. Hlevi morajo biti higienično urejeni in vsa okolica asanirana. Osebe, ki pridejo v stik s takim mlekom kot molzarice, zbiralke, raznašalke, pa morajo biti prav tako pod stalnim zdravniškim nadzorom. Mleko je dnevno kontrolirano, da ni v nevarnosti, da bi bilo okuženo. Tako mleko se polni samo v steklenice, ki se odpirajo le pred uporabo.

Za preskrbo dojenčkov s takim mlekom v Kranju je bilo potrebno premagati številne težave. Zdaj so dojenčki dobili mleko, ki so ga že dolgo pogrešali. Na pobudo Okrajnega higienskega zavoda in po prizadevanjih Zadrugne mlekarne v Čirčah je prišlo do realizacije načrtov. Uspelo je dobiti potrebno opremo, stroj za polnjenje, izbrane so krave, urejeni hlevi in s tem odstranjene zadnje ovire.

Mleko bo polnomastno, sterilno in se bo kljub velikim stroškom za pripravo prodajalo po isti ceni kot običajno. Mlekarna v Čirčah je pokazala veliko razumevanje za to, da bodo dojenčki odslej dobivali zdravo mleko.

ši, bodisi doma bodisi drugod. Če pa že na vsak način želijo starši preživeti dopust sami, naj otroka izročijo družini, ki jo ta že nekoliko pozna. Za nekaj časa mora na vsak način z njim tudi mati, da se otrok lažje privadi okolju. Oseba, ki jo bo zamenjala, pa naj v tem času opravlja vse njene dolžnosti. Po nekaj dneh se bo otrok zvil v novo okolico in ločitev ga ne bo tako težko prizadela. Odsotnost staršev pa sme trajati največ 15 dni.

Med 3. in 6. letom je otrok že mnogo samostojnejši. Posebno se to opaža pri tistih, ki zahajajo v vrtec, saj se tam navadno zelo dobro počutijo. Pogosto sami hočejo med svoje vrstnike, kjer je mnogo živahnejše kot doma. Tak otrok bo po vsej verjetnosti tudi počitnice lahko prebil brez staršev. To velja zlasti za tiste, ki bodo preživljali oddih pri sorodnikih z otroci njegove starosti. V igri z njimi teden ali

dva skoraj ne bodo pogrešali matere in očeta. Vseeno pa je dobro, da gre tak otrok za nekaj časa na počitnice tudi s starši, ker se v teh letih odločilno oblikuje njegov značaj.

Otrok od 7. do 10. leta rad letuje v družbi svojih vrstnikov na raznih taborjenjih, kolonijah ipd. Pogosto pride domov z zahtevo po takih počitnicah. Seveda pa tovrstnih želja ne smemo posploševati. Upoštevati moramo vse posebnosti otrokovega temperamenta. Če spoznamo, da se na skupinskem letovanju ne bo prav znašel, da je premalo samostojen, potem ga vzemimo vsaj za nekaj časa s seboj. Priporočljivo pa je, da gre tudi v kolonijo, sicer lahko postane preveč samotarski.

Počitnice brez starev si zlasti želijo otroci od 10. do 13. leta. Mirno jih lahko pošljemo na letovanje, saj se v skupnem življenju marsičesa naučijo, zlasti še tovarištva.

LEPO IN POCENI

Tudi iz bombažne tkanine si lahko omislimo prikupno poletno obleko. Model na sliki je primeren za pikaste vzorce.

Vsepovsod ekonomičnost

V današnjih dneh dela mnogo žena v raznih poklicih, razen tega pa opravljajo vsa gospodinjstva dela. Zelo važno je, da se gospodinjstva dela čim bolj olajšajo in z manjšimi napori opravijo vse, kar je potrebno.

Objavljamo nekaj nasvetov, kako si olajšate delo.

Vsaka žena gre na trg, da si kupi

vse potrebno za gospodinjstvo. Nošenje težke košarice lahko olajšate. Ista težina je za nošenje lahko »težja« ali lažja. Široka in plitva košara, ki ima težišče daleč od telesa, je mnogo težja, kot pa ozka in globoka torba. Tako si na poti prihranite polovico moči.

Važno je tudi, kako hodite. Če ho-

dite počasi, dalj časa nosite košaro. To je vsakemu jasno, manj znano pa je, da počasna hoja ob taki priliki človeka bolj utruja kot hitra. Seveda se tudi prevelika naglica ne priporoča.

Vrnimo se v kuhinjo. Pri kuhinjskem delu se morate od časa do časa odpočiti. Poizkusite tiste dele telesa, ki največ delajo, večkrat odpočiti. Predvsem roke in hrbtne mišice. Zato vsa dela, ki jih delate s prsti in rokami, kakor n. pr. čiščenje krompirja, graha, riža ipd., delajte sede. Roke pri tem naslonite na mizo, da se čim manj utrudijo. Noge držite na preki mize, ker s tem razbremenite mišice nog in vene, kar je za žene posebno važno.

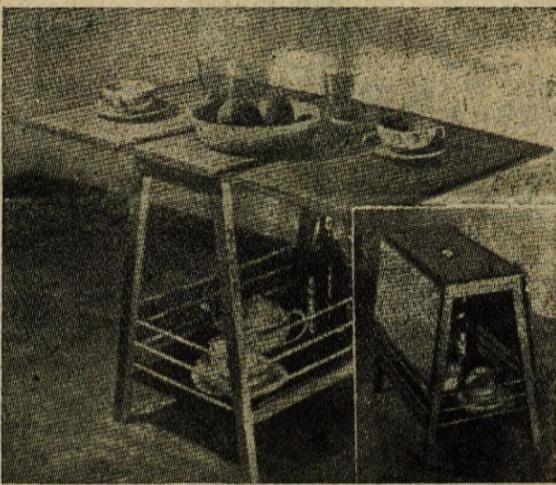
Pranje majhnih kosov perila je lažje, ako ga perete na mizi in ne na stolu, tuda samo takrat, ko ni treba močnejše pritiskati. Ako je treba močnejše drgniti, je bolje priti na stolu, ker pri tem uporabljamo tudi težo telesa. Večje količine perila je treba prati hitro, seveda pa je zato med pranjem potrebno daljših odmorov. S počasnim pranjem postane delo enolično in se hitreje utrudite. Vzemimo n. pr. še nošenje drv in premoga iz drvarnice. Najbolje je, če drva in premog nosimo v dveh enakih posodah. Preden jih napolnite, jih postavite na dve kladi, tako da jih polne ne morete dvigniti. Nato vzemite trak, ki naj bo dosti močan in 6 cm širok, dolg pa nekaj več kakor znaša dolžina raztegnjenih rok. Trak dajte preko ramen kakor šal in konce ovijte okoli ročajev obeh posod. S tem olajšamo delo rokam, ker se del bremena prenese na ramena. Po stopnicah hodite s polnimi stopali in ne s konci prstov. V vsakem nadstropju se malo odpočijte. Vseeno pa je vzpenjanje po stopnicah zelo naporno. Izračunano je, da človek v 4 sekundah zelo hitre hoje po stopnicah porabi 1,5 KS.

Obleka za delo naj ne bo pretežka in ne sme ovirati pri gibanju. Sicer pa to prepuščamo raje modri, vi pa se ravnajte po gornjih nasvetih.

Sodobna oprema

V sodobno urejenem stanovanju je v celoti zmagalo načelo smotrnosti. Izginili so tudi vsi odvečni okraski, pohištvo je praktično in izkoriščen je vsak najmanjši kotiček. Uporabna umetnost nam omogoča, da uporabimo za opremo stanovanja gradivo in predmete, ki jih izdeluje naša domača obrt. Ti predmeti se skoraj vsi brez izjeme lepo ujemajo s sodobno notranjo dekoracijo.

Zelo lepo je, če pokrijemo eno ali dve steni z mrežo iz bičevja, obrobjeno z ozkim rdečim ali zelenim okvirom. Tako dobi soba prikupnejše lice in v njej lahko na mestimo slike in reliefne predmete umetne keramike, ki jih dobimo v prodajalnah naše domače obrti. Mreža iz bičevja je primerna tudi za steno, kjer je nameščen obešalnik, kombiniran s kljukami iz kovanega železa. Z njo lahko zaščitimo stene okoli kavčca

ozirgma divana. Tako sobo lepo krasi glinast lonec na nizkem podstavku iz kovanega železa. Drage in večkrat neokusne tovarniške zavese nadomestimo z doma izdelanimi. Ne smejo pa biti preveč pestre, najbolje je, če so v dveh harmoničnih barvnih odtentkih. Barve morajo biti skladne, zato moramo pred nakupom dobro premisliti, kaj bo ustrezalo celotni opremi našega stanovanja.

Dne 21. januarja je pred Muhom v Vinharjah nad Poljanami padlo šest partizanov, in sicer: Rudolf Robnik, Alojz Dolinar, Ciril Petrič (vsi iz Zabje vasi pri Poljanah), Jože Novak iz Dolenjih Brd, Donat Demšar iz Hotavelj in Pavle Košir iz Poljan. — Muhovo domačijo so požgali Nemci, gospodarja z družino pa preselili. — Padlim herojem bodo 8. julija letos odkrili spominsko ploščo.

Tiste dni po slovitih dražgoški bitki januarja meseca 1942 je bilo. Pečnikov vod, ki se je bojeval v sestavi Poljanske čete, se je pomikal z gorskega prelaza Kala in se preko Blegoša med grbastimi vzpetinami spuščal v dolino. Utrujeni partizani so stopali po neizhojeni poti in globoko v sneg so se jim udiral zmrzla obvala. V Srednji vasi so premostili Soro.

Pred njimi je bila Zabja vas, kjer so vedno našli zavetje. To pot pa niso upali tvegati.

»Fantje, k Muhu v Vinharje gremo!« je po kratkem posvetovanju odločil komandir Rudi. — »Dobro uro hoda je do tam. Tako ne zdržimo več!«

Muhova domačija je stala na samem. V hiši so še vsi mirno počivali, ko se je skupina štirinajstih partizanov Pečnikovega voda bližala domačiji. — Gospodar je hitro odvedel skupino v hlev. Fantje so drug poleg drugega sladko zaspali v toplem hlevu. — Ze dolgo ni bilo tako prijetno. Bedel je le Rafael; Rudi in Jože pa sta v kuhinji pripravljala zajtrk. —

Zunaj je mraz pritiskal čedalje bolj. Muhova domačija je ždela v jutranji tihoti.

pletel načrte in jih sproti izvajal. Najprej je peljal Nemce v kašče z žitom, nato v vrhne prostore, potem v izbo. Šele nazadnje jih je previdno privedel v prazno kuhinjo.

Med tem časom sta se seveda Rudi in Jože že skrila.

Prvi se je zaryl globoko med vreče moke, ki so stale med policami, Jože pa je v naglici zlezal kar pod mizo

»Aha, banditen, banditen«, je vresčal nemški poveljnik v veži, ko so privlekli predenj ujetnika.

Gospodinja je hitela tolažku razlagati, da je to njihov sorodnik, domačin, ki je pribežal iz Ljubljane in da se hotel oblastem prijaviti in da v trenutku splošne zmede in iznenadenja pač ni vedel, kdo je prišel. Zvižaja, ki jo je spretno spleta gospodin-

in porinil predse dva stola. Rudi se ni mogel znebiti misli, kako neusmiljeno bodo obračunali z njim, če ga dobe.

Hlastno je segel po samokresu in prsti desne roke so se krčevito oklenili ročaja.

Kam naj naperi to smrtonosno orožje? V Nemce?

Ubil bi samo enega ali dva, toda gorje Muhovim in ostalim tovarišem. Trdi koraki so se bližali shrambi. Roka se mu je podzavestno premaknila in na sencih je začutil mrzlo cev samokresa. Videl ni ničesar, čul pa surove glasove pobesnelih policistov, ki so zmagoslavno izvlekli Jožeta izpod mize.

Kmalu zatem je hrup ponehal in vrata v shrambo so se zaprla.

Ob Dnevu vstaje jug

Smrt na

nja, je konec koncev prepričala Nemce.

V tistem hipu pa je v shrambi, kjer so nekateri še vedno brskali in stikali za »banditi«, počil strel. Domači so takoj vedeli, kaj se je zgodilo.

Pritekla je nova skupina policistov. Gospodarja Pavleta in Jožeta so trdo zvezali in namerili vanju puške. Iz kuhinje se je začul jok deklic, ki sta se tiščali k materinemu krilu. Medtem pa so policisti že privlekli Rudijevo truplo iz shrambe. —

Policisti so postali neizprosni. Takoj so vso družino, staro mater, gospodinjo z dvema otrokoma in služkinjo, odveliki k sušilnici v breg. Niso jim dali časa obleči se. — Z Bukovega vrha je pritiskal hladen veter, ki je nesrečneže premrazil do kosti... Staro

Skupina upornih zapornikov obsojena

Dne 22. junija t. l. je bil v porotni dvorani okrožnega sodišča v Ljubljani nenavaden proces. Zagovarjati se je moralo 10 mladih obtožencev (po večini iz južnih republik), ki so se podali v oktobru leta 1955 proti naši severni meji z namenom, da pridejo v tujino, kjer jih je menda čakalo »boljše življenje«, brez dela in truda. Naši budni mejni stražarji pa so jih visoko v gorah zalotili in jim pokazali pot nazaj v domovino. Okrajno sodišče v Radovljici jim je prisodilo za ta podvig po 5 do 6 mesecev zopora.

Vendar pa se mladeničem, kakor je videti, avanturistične žile tudi za zapah niso ohladile. Zlasti 18-letni Ivan Mikolčević iz Prveče pri Novi Gradski je bil nepomirljiv. Pridobil je najprej Tineta Juvančiča z Loža, nato

pa še sojetnike Nikolo Stefanca, Marjana Draženoviča, Rada Vorkapiča, Antona Simuniča, Milana Prodanoviča, Antona Pleiča in Karla Vuka, da bodo, če bo treba tudi s silo, pobegnili iz celice in nato ponovno poskusili ujeti za mejami tujo »srečo«. Dne 1. novembra 1955 so skovali načrt, naslednjega dne okrog 19. ure, ko sta paznika zaporov prišla pregledat celico, pa so načrt tudi izvršili. Navahili so na paznika, ki je vstopil v celico in hkrati tudi na drugega, ki je ostal na hodniku, ju obvladali in jima vzeli orožje ter s ključi, ki so jih dobili pri njiju, odprli zapor in pobegnili. Vendar jim je tudi ponovni pohod proti državni meji spodletel. Drug za drugim so bili kaj kmalu v rokah organov Ljudske milice in tudi tokrat nobenemu ni bilo dano videti »objubljenega« dežele.

Okrožno sodišče v Ljubljani je pač utemeljeno smatralo upor obtožencev in dejanski napad na paznika zaporov ter pobeg kot družbi nevarno dejanje ter je prisodilo obtožencem po težini krivde in po upoštevanju vseh okoliščin kazni od enega leta do 2 let in 6 mesecev strogega zopora. Le Antonu Stefrerju iz Rečice, ki je bil tudi obtožen, da se je dogovoril z ostalimi za nasilen pobeg, se ni dala zanesljivo dokazati krivda in je bil zato oproščen. Kazni 2 let in 6 mesecev strogega zopora sta dobila Mikolčević in Vorkapič, ki je storil tudi devet večjih in manjših goljufij.

Obravnavani primer nam pokaže, da še vedno ne storimo dosti, da bi seznanili mladino s praviim obrazom tuje blaginje in sreče in da bi jo počutili, kako varljive so iluzije, ki se jim porajajo zlasti ob raznih cowbojskih dogodivščinah na filmskem platnu in čudežnih obogatitvah, produciranih v Hollywoodu za »uboge« in lahkovorne. Prav ti mladeniči, ki so tako drago plačali svojo zaverovanost v srečo onstran meje, so v največji meri žrtve take filmske plaže in avanturističnega branja.

Mali oglasi

Moško kolo, odlično ohranjeno poceni prodam. Radovljica, Ljubljanska cesta št. 49.

Zamenjam dobro ohranjeno moško kolo za ženskega. Antolič, Tomšičeva 4, Kranj.

Zamenjam kuhinjo in sobo v Kranju za enako v Radovljici. Naslov v upravi lista.

Prodajam takoj leseno weekend hišo s 600 kvadratnih metrov ograjenega vrta v Senčurju 181, zaradi družinskih razmer. Janez Jenko, Senčur 181.

Pripravljalni odbor za proslavo 20-letnice velike tekstilne stavke v Sloveniji naproša vse, ki so stavaljki odnoso ki vedo, kjer se nahajajo primerki plakatov in lepakov iz stavke, kot tudi drugi material (slike, žigi itd.), da ta material posodijo, odnosno obvestijo, kje se ga lahko pofotografira. Stroške povrnemo.

Za sodelovanje se zahvalujemo.

Pripr. odbor Kranj, Park Svobode 4

Prodajam kravo po drugem teletu. — Ima 10 litrov mleka dnevno. Naslov v upravi lista.

Prodajam lepo stavbno parcelo, poizve se Primskovo 141.

Komunalna banka v Kranju obvešča individualne graditelje stanovanjskih hiš, da bo sprejemala prošnje za dolgoročna posojila vsak mesec v dneh od 15. do 20. v mesecu.

Prodajam visoko omaro in štedilnik po ugodni ceni. Naslov v upravi lista.

Kadilci Gorenjske! Zahtevajte povsod priznano najboljšo cigarete in to Sarajevske tobacne tovarne. Skladišče v Ljubljani, Kolodvorska cesta 26.

KINO - TE DNI BOMO GLEDALI

KINO »RADIO« JESENICE

6. julija ameriški barvni film »Miri ni človek«.

7. do 9. julija ameriški barvni kavbojski film »Borba za zemljo«.

Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri. Ob nedeljah predstave ob 18. in 20. uri, v slučaju slabega vremena predstava tudi ob 16. uri. Vsako nedeljo dopoldan matineja mladinskih filmov.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

6. julija ameriški barvni film »Miri ni človek«.

Od 7. do 10. julija ameriški zabavni film »Na divjem zapadu«.

Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri. Ob nedeljah predstave ob 18. in 20. uri, v slučaju slabega vremena predstava tudi ob 16. uri. Vsako nedeljo dopoldan ob 10.30 uri matineja mladinskih filmov. V ponedeljek zaprto.

KINO ŽIROVNICA

7. do 8. julija ameriški barvni film »V vrtincu«. — Predstave v soboto ob 20.30 uri in v nedeljo ob 17. in 20. uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

7. in 8. julija ameriški barvni film »Dvoboj pri srebrnem potoku«. Predstava v soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 18. in 20. uri.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA

Od 6. do 8. julija amer. barv. film »Letno gostovanje«.

KINO »KRAVAVC« CERKLJE

7. in 8. julija ameriški film »Slavolok zmage«. Predstave v soboto ob 20.30 uri in v nedeljo ob 16. in 20. uri.

Od nedelje na ponedeljek je bil izglubljen moder dežni pašč od Skofje Lake do Sore. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi na postaji LM Sk. Loka.

Prodajam 8 mesecev brejo kravo. — Britof 51.

Zgubila se je lovska psica Isterski ginič, bele barve z rumenimi lisami. Sliši na ime »Bela«. Najditelja prosim, da javi na naslov Spahič Ramo, Mlaka št. 1.

Dam 2000 dinarjev nagrade.

RAZPIS

Kmetijska zadruga Brniki razpisuje mesto upravnika. Pogoji: srednja strokovna šola in večletna praksa v kmetijskih združenjih. Ponudbe poslati na KZ Brniki, p. Cerklje.

Upravni odbor Opekarne Bobovk pri Kranju razpisuje mesto računovodja. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. Pogoji: najmanj 1-letna praksa v računovodstvu ali 2-letna v knjigovodstvu.

Kaj ima na spvedu

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.30 in 22.00 uri. Prva jutranja poročila ob nedeljah pa so ob 6.05, vesti o športnih dogodkih pa boste slišali ob 21. uri zvečer. Oddaja »Želeli ste — poslušajte« ob delavnikih ob 14.40 in ob nedeljah ob 15.15 uri. Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 6. JULIJA

8.00 Pojo zbor srednje glasbene šole p. v. Janeza Boleta.
8.30 Radijski roman — Jan de Hertog: Thalassa — VIII.
9.30 Poletje v stihih.
10.00 Koncert po željah.
11.50 Za dom in žene.
14.30 Oddaja za ribiče.
15.35 Ljubljanski komorni zbor poje umetno in narodne pesmi p. v. Milka Skoberneta.
16.00 Utrinki iz literature — Dve ameriški kratki zgodbi.
16.20 Popoldanski koncert — L. M. Škerjanc: Koncert za fagot in godalni orkester s harfo Zoltan Kodaly: Hary Janoš, suita.
18.00 Novi filmi.
18.10 Odlomki iz slovanskih oper.
18.50 Družinski pogovori.
20.00 Konstantin Brailoiou: Glasba narodov sveta XVI. Peuli.
20.30 Tedenski zunanje - politični pregled.
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.
22.30 Mednarodna radijska univerza — a) Miroljubna uporaba atomske energije — Bertrand Goldschmitt: Industrija urana — b) prof. Konrad: Alkohol in mamila.

SOBOTA, 7. JULIJA

11.45 Pionirski kotiček.
12.00 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov.
12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo.
13.35 Naši operni solisti pojo arije iz znanih oper.
14.30 Tedenski športni pregled.
15.35 Violinist Uroš Prevorsek izvaja skladbe jugoslovanskih skladateljev.
16.00 Utrinki iz literature — Slobodan Djunič: Globel.
16.20 Koncert po željah.
18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
18.15 Pojeta pevski zbor »Grafike« p. v. Slavka Mihelčiča in Gorenjski vokalni kvintet.
18.45 Okno v svet: Dopis iz Kitajske.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 8. JULIJA

7.35 Operetne melodije.
8.00 Otroška predstava — Niko Kuret: Zlatorog (ponovitev).
8.30 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi in domačih napevov.

9.30 Se pomnite tovariši...? — Jožica Vebler: Krvava pot.
11.15 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
16.30 Nočni lov na Jadranu, reportaža.
17.00 Promenadni koncert.
18.00 Radijska igra — S. Maugham: Deževje.
20.00 Večerni operni koncert.
22.15 Nočni koncert Stanojlo Rajičič: Koncert za čelo in orkester Josip Slavenski: Štiri balkanske igre.

PONEDELJEK, 9. JULIJA

11.05 Opoldanski koncertni spored — Felix Mendelssohn: Koncert za klavir in orkester št. 1 v g-molu. Edvard Lalo: Namouna, suita.
11.50 Za dom in žene.
12.00 Pesmi raznih narodov pojeta zboru Primorskih študentov p. v. Antona Nanuta in »Lira« iz Kamnika p. v. Cirila Vremšaka.
12.40 Skladbe Emila Trojana igra Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbecka.
14.30 Radijski leksikon.
15.35 G. Donizetti: La Favorita, uvertura. B. Britten: Intermezzo iz opere »Peter Grimes«.
16.00 Utrinki iz literature — Ceram: Faraonovo vstajenje.
18.00 Kronika iz naših mest.
18.45 Kulturni obzornik.
20.00 Rezervirano za posnetke s festivala »Praška pomlad«.

TOREK, 10. JULIJA

8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa — IX.
9.30 Fritz Raab: Med Eskimi na Aljaski (prev. Majda Klemenčič).
9.55 Serenada v mesečini (življenje in delo skladatelja Glenna Millerja).
11.45 Cicibanom — dober dan! (Martha Crauford: Pikee — Gustav Strniša: Muca — Maca).
13.35 Priljubljene arije iz francoskih oper.
15.35 Mladinski zbori pojo.
16.00 Utrinki iz literature — Pesmi Kristine Sulzerjeve.
16.20 Popoldanski koncert — Johann Sebastian Bach: Brandenburški koncert št. 4 v G-duru. Wolfgang Amadeus Mozart: Simfonija št. 35 v D-duru »Haffnerjeva«.
18.00 Športni tednik.
18.30 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
18.50 Zunanje-politični feljton: Embargo — novi zid okrog Kitajske se ruši.
20.30 Tedenski notranje-politični pregled.
21.00 Radijska igra — F. Hoerschelman: Pot osmih minut.
22.15 Primož Ramovš: Tretja Simfonija.

SREDA, 11. JULIJA

11.50 Za dom in žene.
12.40 Srbske pesmi na narodne teme poje basist Miroslav Cangalovič.
14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
15.35 M. Glinka: Ruslan in Ljudmila — J. Gotovac: Kolo iz opere »Ero iz onega sveta« — J. Gotovac: Suita iz opere Morana.
16.00 Utrinki iz literature — Starokitajska zgodba: Knjižni molj.
18.00 Reportaža.
18.15 Samospevi jugoslovanskih skladateljev.
18.45 Radijska univerza — Ladislav Struna: Delo tehniške sekcije Terminološke komisije.
20.00 A. Foerster: Gorenjski slavček, opera v III. dejanjih, izv. solisti, zbor in orkester ljubljanske opere, dirigent Rado Simoniti.

ČETRTEK, 12. JULIJA

11.45 Dober dan — otroci! (Willins Lindquist: Mali slon).
12.40 Concertni valčki.
13.35 Od arije do arije.
14.30 Turistična oddaja.
15.35 Koroške narodne v priredbi Pavla Kernjaka poje vokalni kvintet Anton Neffat.
16.00 Utrinki iz literature — Janez Mehnart: Čudovite sanje gospoda Mačka.
16.20 40 minut z našimi in inozemskimi solisti.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Vasilij Mirk: Simfonična suita.
18.50 Domače aktualnosti.
20.00 Četrtno večer domačih pesmi in napevov — sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti.
21.00 Potopisi Karla Capka.

Oglejte si

11. obrtniški velesejem

v Ljubljani od 7. do 15. julija 1956

Tradicionalna maifestacija obrtništva!

25% popust na železnici

mater je nekdo sunil v hrbet s kopitom, da je z obrazom udarila v sneg. Gospodarja in Jožeta pa so postavili pred hišni zid kot talca. Vsaka najmanjša zmeda bi ju pogubila.

V hlevu niso čuli hrupa niti ne strela. Le Rafael, ki je bedel, je od časa do časa prisluhnil. Prepričan je bil, da le domači šarijo okoli hiše. Zato se je umiril. Preobuval je otajane čev-

ljenim ovratnikom sunkoma obrnil, zaprl vrata in izginil.

Zunaj so se začela rezka in hitra povelja...

Tedaj je Rafael zgrabil bližnjega Pavleta, ga stresel in zarohnel tako, da so se vsi prebudili.

»K orožju, fantje, obkoljeni smo! Nemci!«

»Lažeš!« je ves zmeden kriknil Pav-

pobesnelo divjalo po hlevu. Zasmrdelo je po dimu, ki je hipoma napolnil hlev. Ožgan seno in iskre so padale skozi odprtino, od koder je puhtel dim in pritisnala vročina.

»Fantje, gori nam nad glavami...«

Nemške krogle so nepretrgoma prebijale debela hlevna vrata in praskele po hlevnem zidu.

Nastopil je odločilni trenutek.

V hlevu ni bilo več mogoče zdržati med podivjano živino. Oster dim je tiščal junake v prsih; dušilo jih je. Streliva je primanjkovalo.

Zbrali so še zadnje moči. Tesno so stopili drug poleg drugega za debel zid poleg vrat. Pogledi so govorili vse... Spomin na dom, na mater, na svojce jim je grenil težke trenutke, — marsikoga je stisnilo pri srcu...

Tedaj je Pavle s puškinim kopitom udaril na kljuko in vrata so se na široko odprla. Dim je bušnil skoznje v mrz... Za trenutek je bilo laže dihati.

Mukanje podivjane živine, ki je uhalo skozi vrata, se je mešalo z regljanjem strojníc. Goreči tramovi so z velikim truščem padali na tla. Vse je bilo v ognju smrtonosnega orožja... Regljanje strojníc, pokanje pušk, treskanje granat med ognjenim dimom se je združevalo v strašno oglušujoče grmenje.

Na dvorišču je zagospodarila smrt... Na mah je pokosila štiri fante, ki so v begu pred njo skušali rešiti svoje življenje.

Drugi pa so se prebijali skozi hlevna vrata in skozi gosto zaveso ognjenega dima se jim je posrečilo zbežati, čeprav je vse dvorišče besnelo pod križnim ognjem svinčne toče.

Pobesneli švabi so užigali in udarjali brez cilja.

Ko so začutili, da v hlevu nikogar več ni in da je tudi dvorišče prazno, so preusmerili ogenj za bežeciimi, da je odmevalo po dolini.

Prvi val strašne nevihte se je nekoliko poleg, streljanje in bučanje je pojenjalo, ogenj nad Muhovo domačijo pa je divjal vedno bolj.

Vso okolico je zajel gost dim. Gospodar je nemo zrl v strašansko pogorišče.

Sele čez tri dni so preplašeni ljudje upali zbrati zoglelene ostanke junakov po črnem pogorišču.

Slišali so pripovedovati, kako so Nemci odvlekli Muhove skupaj z Jožetom v Poljane na žandarmerijo in odtod naprej — neznanu kam... da se je sedem preživelih borcev ves dan in celo noč potikalo po gozdovih Ajdovega brda, iščoč varnega zavetja, ter da je Platišev Pavle zadet v desno roko izkrmavel in zmrazil v gozdu... In še mnogo drugega so čuli govoriti.

Po pripovedovanju preživelih borcev Rafaela, Buha, Ivota Subica in Alojza Kokalja napisal

Jože Bohinec

oslovanskih narodov pogorišču

Ije in s sočutjem božal prezeble noge ter jih zavijal v nove krpe.

Zdajci pa se hlevna vrata na stečaj odpro!

Rafaela je nagonsko vrglo pokonci... Nič!

Sele čez nekaj hipov se je pojavila med vrati vzravnan postav nemškega policista s samokresom v roki...

Skozi odprta vrata je slišal tujo govorico in gosto hojo sem ter tja po dvorišču. Čedalje bolj so se mu noge tresle in upogibale v kolenih, kajti vedel je, da je rešitev nemogoča, ker so jim zunaj skovali jeklen obroč.

Policist je s hladnim in ostrim pogledom preletel ležeče partizane. Toda vse je trajalo le nekaj trenutkov.

Tedaj se je gestapovec z viteškim križcem za vratom in srebrno obrob-

le. V odgovor pa je zaregljal mitraljez, ki je stal v drvarnici.

Komaj so se obkoljenci dobro zavedali, kaj se godi, že so prifrčale prve krogle od zgoraj skozi odprtino, od koder so domači metali navadno streljo in seno za živino. Sovančarjev Ciril iz Zabje vasi je padel s prestreljeno glavno. Rutar se je spretno splazil k srednjemu betonskemu steburu in začel s tako silo in naglico nabijati skozi odprtino navzgor, da je streljanje od tam takoj prenehalo. S tem je zavaroval hrbet ostalim tovarišem, ki so junaško odgovarjali Nemcem skozi zaprta hlevska vrata.

Izenada pa je nad njihovimi glavami nekajkrat močno tresnilo. Zidovje se je zmajalo in s stropa je padal omet. Nekaj živine se je potrgalo in

VROCI VRELCI
POSLEDICA POTRESA

Močan potres v Kaliforniji, ki je bil pred kratkim, je povzročil v sosednji mehiški pokrajini Dolnja Kalifornija nastanek vročih vrelcev. Znanstvena odprava, ki je odšla na kraj, je ugotovila, da je v puščavi, kjer doslej ni bilo vode, nastala razpoka, 30 cm široka, dober meter globoka in 28 km dolga, iz katere vre vroča voda. Na minuto jo priteče 20.000 litrov.

DRAGE NOCINE
V PARIZU

V znamenju pričakovanja večjega dotoka ameriških turistov, so cene gostinskih uslug v Franciji zvišali za 10 do 50 odstotkov. Cene so dvignili tudi v Italiji. Trdijo, da bo zaradi visokih cen porabil ameriški turist v Parizu okoli 30 dolarjev dnevno. Soba v prvorazrednem hotelu v Parizu stane 15 do 20 dolarjev za noč. Poročajo, da bo letos odšlo v Evropo na oddih nad 550.000 Amerikancev, od tega 125.000 z lastnimi avtomobili.

KAČA V KRAVJEM ZELEDVCU

Krava Božidarja Nikoliča iz vasi Aleksandrovec pri Požarcu je začela nenadoma hirati. Lastnik je poklical veterinarja, ki je menil, da je krava metljiva in ji tudi dal zdravila proti tej bolezni. Tri dni nato je šla od krave skupno z blatom mrtva kača, dolga en meter. Kača ni bila strupena. Takoj potem je krava ozdravela in se hitro popravila.

STARO DREVO

Drobčen fosilni drevesni list, ki ga hranijo v ameriškem Nacionalnem muzeju, je po mnenju znanstvenikov star 60 milijonov let. Tako je ugotovil geolog dr. Brown, ki je z merjenjem radioaktivnosti določil njegovo starost. Po njegovem mnenju je to prvi fosil, ki je zanesljivo list rastline, znane pod nazivom »nebeško drevo«.

LJUDJE SO VISJI

Neki ameriški antropolog, ki je več let proučeval vpliv podnebja na rast ljudi, je prišel do zanimivih zaključkov. Dognal je, da višina ljudi raste vzporedno z oddaljenostjo kraja prebivanja od tropskega pasu. To pomeni: čim hladnejši je kraj, tem višji ljudje tam prebivajo.

Prvikrat sem bil v Sarajevu leta 1949. Tedaj je bosensko glavno mesto napravilo name vtis velikega gradbišča. Ko sem ga letos junija vnovič obiskal, sem presenečen ugotovil, da je graditev v bosenski metropoli obrodila bogate sadove. Tam, kjer so se pred leti vzpenjali zidariji pod odrih, se danes pno v nebo večnadstropne stavbe, moderne zgradbe, v katerih so našli stanovanja tisoči mestnih prebivalcev. Bodisi da nameriš korak po ulici Jugoslovanske armade, na Džidjkovac, ali po sarajevski magistrali, ulici Maršala Tita, povsod te zamami pogled na desetine in stotine novih javnih zgradb, med katerimi so vredne pozornosti zlasti sodobni Higienški inštitut, ves iz belega kamna, ogromna, nedvomno najlepša in arhitektonsko najzanimivejša železniška postaja na Balkanu in vrsta udobnih, večnadstropnih stanovanjskih blokov. Spominjam se, da je ob prvem mojem obisku napravila beden vtis zasila železniška postaja, na katere hodnikih so križem kražem ležali kmetje na culah kot vojščaki Matjaževе vojske. Zdaj vlada v postajnem posloppju vzoren red; kogar zalotijo spati izven čakalnic, plača visoko kazen.

SPREHOD V ZGODOVINO

Po ozkih ulicah starega mesta je sprehod zelo zanimiv. Toda teže se je skozi gnečo sprehajajoče množice prebiti z vozilom. Prijatelj me je namreč povabil na ogled Sarajeva z edino »vespo«, ki jo premore to mesto. Bila sva zatorej izpostavljena radovednosti, ki je lastna zlasti mlademu rodu. Da bi bili kontrastni pestrejši, sva si za začetek izbrala staro Sarajevo, nakar bi si šele ogledala novejšo predele. Toda kakor hitro sva zapustila široko ulico Ljudske armade in zavozila v vi-

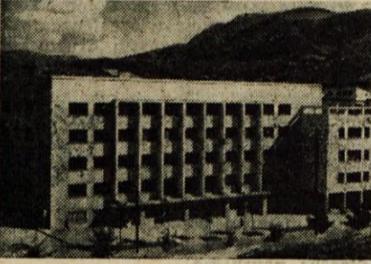
Sindikalni dom

jugaste uličice, ki vodijo proti baščaršiji, slovitem sarajevskem trgu, je bila ovira v obliki ravnodušne množice na cestah nepremostljiva. Morala sva spremeniti načrt, in potem ko sva vozila mimo Husrefbegove džamije, pred katero so si pravoverni muslimani umivali noge, sva usmerila svojo »oso« namesto v stari Sarajevu, polje okrog dvorišča (naziv za staro Sarajevo), k bregu reke Miljacke. Na zgodovinskem Principovem mostu sva ustavila. Tu, poleg stavbe, ki jo je dal v minuti vojni padlim borcem in »povzročitelju« prve svetovne vojne, Gavrilu Principu postaviti Mestni ljudski odbor, se je odločila usoda naših narodov. Na tej stavbi je plošča z vklepanimi besedami:

»S tega mesta je 28. junija 1914 Gavrilu Princip s svojim strelom

izrazil protest proti samovolji in samodrštvu ter stoletno težnjo naših narodov po svobodi.«

Student Gavrilu Princip je atentat na avstrijskega nadvojvodo Franca

Veterinarska fakulteta

Ferdinanda plačal z življenjem. Umrli je, da so naši narodi zaželeli v svobodi. Pomislil sem na njegovo smrt: v celici prikljenenemu na verige so pustili kapljati vodo na obrito glavo. Znorel je.

Miljacka se je leno pretakala pod mostom. Tako, bržda, v prisposodbi teko tudi leta. Toda, ko se jih nabere več skupaj, zgrme mimo nas kot plaz. Kaj je minulo in kaj sedanost? Tisoči let so pretekli, odkar se je tod nasečil človek. Morda dva, morda trije tisoči. Sarajevo kot mesta še ni bilo, ko je v »zemunih«, v svetovno znanim Butmiru, že prebival neolitski človek. In potem so prišli Iliri, za njimi Kelti in Rimljani. Vsaka doba je tod pustila sledove: Iliri ostanke naseleja na Debelem Brdu, Rimljani prav tam vojaške utrdbe. Leta 1435 se je Vrhbosne s Sarajevom polastil Turki, ki je tod paševal nad 400 let. Za njim so spet ostale številne džamije in druga znamenja verskega in posvetnega turškega gospodstva.

NA BAŠ - ČARŠIJI

Slednjič sva se poslovila od Principa in »večnice«, tega spomenika mavske kulture, ki ga je v Sarajevu dala postaviti ranjka Avstrija. Ulice so se za čudo nekam spraznile in brez kakih večjih težav sva se s prijateljem znašla na baščaršiji. Tudi tu je veliko novega. Iz morja barakam podobnih

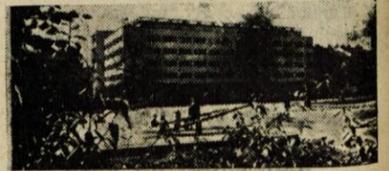
tržnih hišic je nastal velik trg, ki ga le ob robovih obdajajo nizki, odprti obrtniški lokali, v katerih je moč videti, kako se izdelujejo bakreni kotliči, svetilke, opanke, obleke, slaščice in drugo tržno blago. Da, tu še zmerom živi stari Saraj-ovasi, ki njegovo enovitost kdaj pa kdaj razbije le do srca segajoče cvilenje voz mestne električne železnice.

Sicer pa Sarajevo čedalje hitreje dobiva pečat nove dobe, kulturnega razmaha in civilizacije. Povojna doba pomeni za to mesto velik napredek. Sarajevo je postalo politični, kulturni in administrativni center Bosne in Hercegovine. Dobilo je univerzo s sedmimi fakultetami, Višjo pedagoško šolo, opero in baletom, Glasbeno šolo, šolo lepih umetnosti, radijsko postajo itd. Med gospodarskimi panogami, ki so se razmahale v dobi po vojni pa je treba naštetih kemično industrijo, tovarno konstrukcijskega materiala, tekstilno tovarno in podjetje za izdelavo polhištvne opreme.

Ce upoštevamo, da je Sarajevo središče republike Bosne in Hercegovine

in da je tu sedež mnogih političnih in upravnih ustanov, k temu pa prštejemo še temperamentni bosenski življenjski tempo tega mesta. Zlasti na večer so ulice polne sprehajalcev, ki se razidejo po domovih šele pozno v noč. Zlasti živahno je pred kinematografi, ki jih je po mnenju obiskovalcev odločno premalo.

Sarajevo bi bilo treba spremeniti

Sodna palača

prvotno ime: to naj bi ne bilo več polje okrog dvorišča, temveč polje z obilno žetvijo, mesto, ki živahno in polno utripa.

N. Z.

Skrite lepote Bohinja

Bohinj — kotlina v osrčju alpskega sveta, kamor še nista prdrila zategol tuljenje tovarniških siren in truč mestnega življenja, privablja v vseh letnih časih številne domače in tuje goste.

Kdor je obiskal ta severozapadni del Gorenjske, bi priznal, da zlepa ni moč pozabiti jezera, v čigar bistri gladini se ogledujejo obrežni gozdovi, vrhovi gora s slikovitimi pobočji in planinski pašniki polni pestrobarnega cvetja, odkoder se od ranega jutra pa do sončnega zahoda razlega prešerno vriskanje pastirjev in pozvanjanje kravjih zvoncev.

Tudi v zimskih mesecih ne izgubi pokrajina svoje privlačnosti, kajti prostrana pobočja in gorski pašniki se pod debelo snežno odejo spremenijo v idealna smučišča.

Mnogo je še lepote, ki pa ostanejo skrite našim očem; celo mlajši bohinjski rod kaj rad pozablja nanje.

Redki so ljubitelji gora, ki so si ogledali »...razvalino, ki Ajdovski se gradec imenuje«, kakor pravi Prešeren v svojem »Krstu pri Savici«. Kdo ve povedati o čudovitem razgledu, ki ga nudi Rudnica in o slapu Savice, izvira Bistrice in kanjonu Babne gore, kjer te v vročih poletnih dnevih sprejme oživiljajoč hlad? Ali poznate visokogorske travnike Rotovč in Komno, ki slovita po prostranih smučiščih, kjer se s prostovoljnim delom obnavlja in preureja stara karavla v planinski bivak?

Razkriti te lepote našim delovnim ljudem je najvažnejši sklep nedeljskega zbora PD Bohinjska Bistrica, ki bo v tem letu opremilo z markacijami številna gorska pota. Na vidnem mestu bo stala tudi propagandna deska z reliefom Bohinja, kar bo brez dvoma v prid razvoju turizma v bohinjskem kotu.

Sl.

Gorenjske bodice

Nanese včasih tako, da se tudi jaz kdaj s kom pogovarjam... Tako sem se oni dan sešel s prijateljem, in ker je ravno sijalo sonce, me je povabil na klopico ob Zbiljskem jezeru in mi začel pripovedovati...

»Čakaj«, sem ga prekinil, »ali se ti ne zdi tap rotor ob jezeru nič kaj milo, kajen za pogovor. Saj vidiš, kako so vsa tla pred klopicami ponesnažena z živalskimi odpadki.«

»Saj res«, mi pravi. »Pa pojdiva drugam.« — In odšla sva.

»Veš«, mi je pravil, »tale avtobusna postaja v Kranju je pa res nekaj posebnega. Čeprav gre dnevno mimo več kot tisoč potnikov, je okolje zelo zanemarjeno. Umazanije je povsod do-

volj. In res, kljub temu, da imajo dva stranišča, sta vedno zaprta. Tako da se ljudje dostikrat bore s precejšnjimi težavami...«

»Ubogi ljudje«, pristavim z usmiljeno polnim glasom.

»Se to ti moram povedati«, mi je dejal prijatelj. »V Dupljah imajo zgolj enega poštarja, ki mora raznašati pošto v šest vasi. Ni čudno, če pošta zaradi tega dostikrat ne prispe pravočasno. Saj sam ne zmore vsega. Mišlim, da bi nujno morali nastaviti še enega poštarja.«

»Prav imaš«, mu odvrnem.

»Počakaj še malo, še to ti moram povedati«, se razvname moj gostobe-

sedni prijatelj. »V Podbrezjah bi morali biti lastniki psov bolj uvidetni in ne bi smeli voditi psov v trgovino z živili. Pa ne samo oni. Tudi matere dostikrat pripeljejo s seboj otroke in jih meniš nič tebi nič polože na prodajalno mizo. — Ne vem, koliko je to v skladu z našimi higienskimi predpisi. Toda mislim, da tega ne bi smeli v trgovini dopuščati...«

»Strnjam se s teboj, dragi prijatelj.« Razšla sva se. Jaz vesel, da mi ni bilo treba zbirati »bodice«, prijatelj pa zavoljo tega, ker mu je po vsem tem, kar mi je povedal, odleglo.

»Pozdravljen, dragi prijatelj in pozdravljeni dragi bralci!«

VAS »BODICAR«

E. Löndorff:

TROPSKA SIMEFONIKA

Kolumbija beži pod nami kot cesta pod kopiti dirjajočega konja.

Pravljica postaja slika, ko se bližamo Magdalenskem veletočku in zamegljenim Andom. Pred nami se v dveh pramenih, ki bleščita od lian, umika dreve in se pred hrumečim Condorjem odpira v titanski portal. V njem in za njim se blesti kilometre široka vodna cesta v najbolj nasičenih zlatih barvah in izginja končno v pravljicnih daljajah. Mirno in zlato leži pod nami vodna gladina, le tu in tam brizgne iz nje kot srebrn las ali pozlačen plamenček. Zelenordečkasti ali v območju senc skoro črnomadri leže po vodni gladini posejani otoki, kot če bi kdo matresel šopke cvetlic. Kraji, kjer leže močvare ali sipine, so podobni smaragdom ali koščkom karneolov.

To je veletok tisočih prigid in skrivnosti, veliki zlatorumeni Magdalena!

Nenadoma motorji utihnejo in s sikajočim šumom hiti Condor skozi vzduh, dokler stroji znova ne začno s svojo monotono pesmijo, ki pa spet hitro preide v udarjanje kratkotrajnega staccata, ta pa nenadoma v neke vrste kašljanje. Don Rafael se zdrzne iz svoje blažene brezbriznosti in brž pogleda navzdol na vodno gladino, ki plava zdaj navzgor, nam nasproti. Ob tem pogledu njegove črne, belo obrobiljeno oči daje zakrožijo.

Pilot seže nazaj čez rame in odpre vratice male linice, ki nas spaja: »Le nič strahu, saj lahko kolesa popravimo in vzpostavimo čolne, ki jih imamo pripravljene za take slučaje! Sedli bomo v vodo, majhna napaka se večkrat pripeti! Staro letalo! Tako je njegovo pomirjajoče sporočilo.«

Čolnica sedeta na gladino, Condor odskoči dva - trikrat, blikovito pomislil na naplavljena debla, ki bi utegnila razbiti staro škaflo, nas pa na milost in nemilost predati krokodilom, električnim skatom in piranham. Še kratko šumenje, potem pa se nenadoma vse umiri.

Počasi plove letalo po zlatorumenem toku. Preklinja se ukvarja pilot s svečami in motorjih in zdaj šele počasi zaznavam iz prvotno snivajoče tišine pragozda tisto nemirno, rahlo šuštenje in klockanje, s katerim pošilja Magdalena svoje mogočno vodovje daljnemu morju.

Plovemo tik ob otočku, čigar skupina palm, ki mole do štidesetih metrov v zrak, se spaja na vrhu v zelen, s soncem opasan baldahin. Povsod vise z dreves debele, pa vendar na videz čudovito vitke liane, zeleno-črno ali rdeče-črno tigraste. Na njih pa vise kot bi plavalci prosto v soparno vročem vzduhu cvetovi temnovijoličastih, ognjenordečih in oranžnorumenih orhidej, prav kot dve pedi veliki škrlatni metulji, ki jih obletavajo.

Nenadoma pa pograbi Condorja tok glavne struje in ga vodi vedno hitreje iz te čarobne pokrajine. — Zdi se, da je pilot popravil napako. V svojem sedežu sloni in počiva. Počasi obrne svoj s potom obliči obraz proti nam in godrnja: »Caramba, če je Kompanija mnenja, da je ta stara škaflo še vedno dobra za prevoz rudniških delavcev v Bogoto, naj prihodnjič kar sami sedejo za volan! Pri vseh desetisočih svetcih, če bi se bila zadeva pripetila samo nekaj minut prej kot se je, bi ležali zdajle razbiti tam zadržaj v pragozdu! Črncem mu v tolažbo ponudi steklenico, iz katere pilot pošteno potegne.

»Tako, pa pojdivo dalje! Upajmo, da bo vzdržalo do Bogote!«

Globoko v strugo zlatega, lesketajočega se veletoka se izteka jezik kopnega in proti nejmju plove neznanško počasi Condor. Motorji zahrume nekajkrat za poskušnjo, jaz pa gledam napeto na ozki polotok. S temnega ozadja se je odtrgal najprej en čoln, nato drugi in za njim še tretji. V njih veslajo kleče rjavi možje in nam izmenoma migajo. »Hej, Don Rafael, ali je v Kolumbiji kaj zločestih Indiosov?« povprašam in kažem istočasno na bližajočo se flotiljo.

»Mislim, da ne, vendar pa bi bilo le boljše, če bi se prej spravili odtoč«, pravi črncem v skrbeh. V tem pa že zapoje brneči motorji. Ravnokar je še šumel Magdalenski veletok okrog nas, ravnokar so še vpili veslači, zdaj pa že vsesava vase vse zmagoslavno hrumenje človeške ptice, ki se zibaje sproži po vodni gladini in trenutek nato že vije v značne višave. In spet brze pod nami pisani pragozdovi in se bliskajo močvare v večni monotoniji. Šele pozneje postaja pokrajina gorata in odrastki And kot valovi na vzburkanem morju molijo v širo planjavo, za njimi pas trne pod nebo v megle zaviti gorski kolosi. Ozračje nad visokimi planotami postaja občutno hladno, v ostrem nasprotju z vročino iz pečel, ki smo jo še pred kratkim občutili, tako da mi zašklepetajo zobje v ustih. Bližamo se skoro gotovo Bogoti de Santa Fé. To krasno mesto leži na lepi, kultivirani visoki planoti, ki se dvigne nad 2000 m nad morje in kjer imajo tamošnji prebivalci večno pomlad.

Zvečer zakroži Condor nad morjem hiš, potem pa lahko sede na gladka tla letališča in po kratkem drncu obstane.

PESMI OB OGNJU

Po ušesic mi še zvone kletvice pilota, ki se je pritoževal pri svojem predstojniku, ko nas je Don Rafael zdregal na majhno, z obzidjem obdano dvorišče. Osem, nam precej enako oblečenih možkih, prekine s kvartanjem in nas pozdravi z različnimi šaljivimi opazkami. Novo najeti rudniški delavci so. Evropejec ni med njimi, pač pa nežno vitke Kitajec z mehkim pogledom. Kolumbiječ, ki se ziblje v mrežnici, razpeti med dvema koloma in rezlja po oranži — pri njegovih rojčkih zelo priljubljeno kratkočasje — pokima Donu Rafaelu. Pri tem izvemo, da bomo jutri pod njunim vodstvom potovali dalje in ob spremstvu čete vojakov, saj bi sicer lahko pobegnili, haha! Medtem pa se sprehajamo, se počasi spoprijateljimo in lenuharimo. Stanovanje in hrana sta neverjetno dobra, zato pa nas niti trenutek ne puste brez nadzorstva, kajti rudniški upravi dolgujemo že preveč. Najprej predujem in zdaj še prevoz z letalom. Vse to je treba odplačati z delom! Samu in Billyju, ki bi se rada malo izprehodila, se dobrodušno posmehujejo, kajti nihče ne sme zapustiti dvorišča.

Znočilo se je popolnoma. Vsi se zdrenjamo okrog ogromnega ognja, ki smo ga zanetili na sredi dvorišča. Debele spalne odeje, ki smo jih prejeli, smo si ognili po običaju nomadov okrog pecl.

Nekdo ima predujem še v dobrem, zato najde pot med nas ogromen vrč z ognjeno cachasso in kmalu se razlega govorjenje, smeh in »stanzas« ter »seguedillas« zadone v krogu.

Skoro vsi so veseli in prijetno razpoloženi. Celu Jules drobi drzno popevico o dekletu iz Provence. Don Rafael in Kolumbiječ Don Hypolito, ki je pri našem prihodu ležal v mrežnici, sta se pomešala med nas in potrepljata zdaj tega zdaj onega po rami. Nihče od najetih, razen starega Julesa, ne pozna rudokopov, ta pa danes ni take volje, da bi pripovedoval o njih. Oba paznika načelno ne dajeta nobenih podatkov. Našo radovednost zavračata odklanjaje z vedno enakim odgovorom: »Boste že še dokaj zgodaj doživeli! Ni tako hudo kot si menda mislite! Glavno pa je, da boste zaslužili mnogo denarja! Svetlih pesosov in lepih bankovcev! Tisto malo predujma ste hitro pogon! Adelante, amigo, napolni čašo in daj naj kroži v krogu! Cachassa ne postane zato boljša, če je ne piješ!